

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Tereza Dohnalíková

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereza Dohnalíková

Ekonomika a management

Název práce

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Název anglicky

Czech Republic and China – foreign trade relations

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit vývoj obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou za posledních 5 let. Dílčím cílem práce bude porovnat vývoj vzájemného vývozu a dovozu a jeho struktury mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou. Práce tak analyzuje vzájemné obchodní vztahy, jejich směřování, specifika a další potenciál. Dílčím cílem je rovněž na reálných příkladech českých firem obchodujících v Číně definovat specifika investičních projektů v Číně.

Metodika

V teoretické části bakalářské práce je charakterizována Čínská lidová republika a teoretický koncept zahraničního obchodu a způsoby jeho vyjadřování. V praktické části jsou charakterizovány zahraničně obchodní vztahy obou zemí, vývoj obchodních vztahů mezi Čínou a Českou republikou za posledních 5 let. Hodnocení je zejména export, import, čistý export vč. struktury zahraničního obchodu. Dále je popsán vývoj obchodu v kontextu pandemie Covid-19.

V praktické části bakalářské práce jsou dále zpracovány informace získané od jednotlivých firem, které mají s Čínou navázanou obchodní spolupráci nebo vedou své investiční projekty v Číně.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Česká republika, Čína, Čínská lidová republika, doprava, mezinárodní obchod, zahraničí, zahraniční vztah

Doporučené zdroje informací

FOJTÍKOVÁ, Lenka. Compliance Číny s WTO: jak Čína dodržela mnohostranné obchodní závazky a jak usilovala o získání statusu tržní ekonomiky. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-528-6.
HEBNAR, Jan. Obchod s Čínou bez rizika a se ziskem. Praha: Mladá fronta, 2016. ISBN 978-80-204-4183-6.
MACHKOVÁ, H. – ČERNOHLÁVKOVÁ, E. – SATO, A. *Mezinárodní obchodní operace*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4874-0.
RINGEN, Stein. Perfektní diktatura: Čína ve 21. století. Přeložil Jan KRIST. Praha: Academia, 2018. XXI. století. ISBN 978-80-200-2915-7.
ŠTĚRBOVÁ, L. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Kamila Veselá, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 30. 12. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 02. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "ČR a Čína – zahraniční obchodní vztahy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Kamile Veselé, Ph.D. za čas, který mi věnovala při psaní této práce a za odbornou pomoc a rady, které mi poskytla. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a přátelům za podporu během studia.

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Abstrakt

Práce se zabývá porovnáním České republiky a Čínské lidové republiky. V teoretické části je podrobně charakterizovaná Čína, jsou uvedeny základní informace o zemi, ekonomické a politické aspekty. Tyto aspekty jsou dále popsány i u České republiky, jaká je struktura obyvatelstva nebo jak se vyvíjela ekonomika státu po druhé světové válce. Rovněž jsou popsány kulturní vztahy mezi těmito dvěma státy.

Práce se dále zabývá teorií zahraničního obchodu, jaký význam má zahraniční obchod v ekonomice státu nebo jakou roli hraje logistika v mezinárodním obchodě. Jaké jsou podmínky pro dovoz do Číny a jak se v zemi vývoz a dovoz kontroluje.

V praktické části je popsán vývoj obchodní vztahů, vývoj exportu a importu od roku 1973 a jak pandemie COVID-19 ovlivnila zahraniční obchod jak Číny, tak České republiky. Také je konkrétně popsána komoditní struktura zahraničního obchodu a co jí ovlivnilo.

Klíčová slova:

Česká republika, Čínská lidová republika, doprava, dovoz, mezinárodní obchod, obchodní bilance, vývoj, vývoz, zahraničí, zahraniční obchod, zahraniční vztah

Czech Republic and China – foreign trade relations

Abstract

The thesis compares two economies of the Czech Republic and the People's Republic of China. In the theoretical part, China is described in detail. Basic information about the country and its economical and political aspects are provided. These aspects are further described in the case of Czech Republic, precisely, the population structure or how has the country's economy developed since the Second World War. Cultural differences between those two countries are highlighted as well.

The thesis deals with the theory of foreign trade and what has affected it, what is the importance of foreign trade in the state economy or what role has logistics in international trade, the conditions for imports to China and how China controls all imports and exports.

The practical part describes the development of trade relations between Czech Republic and China and between China and European Union. Furthermore, the development of world exports and imports since 1973 is described. Consequences of the COVID-19 pandemic are defined as well as its effect on economies of both countries. Additionally, commodity structure of foreign trade is studied and described as well as what has affected it.

Keywords:

Czech Republic, development, export, foreign countries, foreign relationship, import, international trade, People's Republic of China, trade balance, transport

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika.....	11
2.1	Cíl práce.....	11
2.2	Metodika.....	11
TEORETICKÁ ČÁST.....		13
3	Charakteristika Čínské lidové republiky.....	13
3.1	Základní informace o zemi.....	13
3.1.1	Geografie.....	13
3.1.1.1	Povrch.....	13
3.1.2	Kultura.....	14
3.1.2.1	Náboženství.....	15
3.1.3	Historie Číny.....	16
3.1.4	Obyvatelstvo.....	17
3.2	Ekonomické aspekty země.....	18
3.2.1	Rysy čínské ekonomiky.....	18
3.2.2	Vláda a politika země.....	20
3.2.3	Zahraniční politika země.....	21
3.2.4	Zemědělství.....	22
3.2.5	Doprava.....	22
3.2.6	Telekomunikace.....	23
4	Charakteristika České republiky.....	24
4.1	Základní charakteristika země.....	24
4.1.1	Geografie.....	24
4.1.1.1	Povrch.....	24
4.1.2	Kulturní vztahy mezi Českou republikou a Čínou.....	25
4.1.3	Historie ČR.....	26
4.2	Ekonomické aspekty ČR.....	27
4.2.1	Vláda České republiky.....	27
4.2.2	Parlament České republiky.....	28
4.2.3	Vývoj ekonomiky od roku 1945.....	29
4.2.4	Zaměstnanost.....	32
4.2.5	Obyvatelstvo.....	33
4.2.6	Doprava.....	34
4.2.7	Telekomunikace.....	35
5	Zahraniční obchod.....	36
5.1	Teorie zahraničního obchodu.....	36

5.2	Význam zahraničního obchodu v ekonomice země.....	37
5.3	Dovoz a vývoz.....	38
5.3.1	Vývoz zboží:.....	38
5.3.2	Dovoz zboží.....	39
5.4	Inflace.....	39
5.5	Logistika v mezinárodním obchodě.....	40
5.6	Dovozní podmínky a dokumenty.....	41
5.6.1	Dovoz do Číny.....	41
5.6.2	Celní a devizové předpisy.....	41
5.6.3	Kontrola vývozu a dovozu.....	42
PRAKTICKÁ ČÁST.....		43
6	Metodika zahraničního obchodu se zbožím v ČR.....	43
6.1	Zahraníční obchod se zbožím.....	43
6.2	Pohyb zboží přes hranice.....	43
7	Obchodní vztahy.....	44
7.1	Obchodní vztahy Číny s ČR.....	44
7.2	Obchodní vztahy Číny s EU.....	45
8	Trend vývozu a dovozu.....	46
8.1	Vývoj vývozu v letech 1973, 1983, 1993, 2003 a 2020.....	46
8.2	Vývoj dovozu v letech 1973, 1983, 1993, 2003 a 2020.....	47
9	Komoditní struktura Českého exportu a importu s Čínou.....	50
9.1	Česká republika na mezinárodním veletrhu v Číně.....	50
10	Dopady pandemie COVID-19.....	52
10.1	Ekonomika České republiky po nástupu pandemie.....	52
10.2	Vliv na zahraniční obchod.....	52
10.3	Zahraníční obchod Čínské lidové republiky.....	55
10.3.1	Vliv na dovoz a vývoz.....	55
10.4	Vývoj vývozu a dovozu z Evropské Unie do Číny 2019–2020.....	57
11	Závěr.....	59
12	Seznam internetových zdrojů.....	60
13	Seznam použité literatury.....	65
14	Přehled použitých zkratk.....	66
15	Seznam tabulek, grafů a obrázků.....	67
16	Přílohy.....	68

1 Úvod

Česká republika a Čínská lidová republika mezi sebou udržují mezinárodní vztahy už od první poloviny 19. století. Tehdy ještě dřívější Československo usilovalo o navázání první obchodní spolupráce. Československo ze začátku zásobovalo Čínu pouze elektrárnami a cukrovary. Od té doby ušly obě země dlouhou cestu, avšak v současnosti je bilance obchodního vztahu záporná v neprospěch České republiky. U českého exportu dominuje vývoz motorových vozidel a strojů. Škoda Auto patřila mezi první firmy, které navázaly s Čínou obchodní spolupráci. Česká republika usiluje o postupné vyrovnání obchodní bilance a české firmy neustále navazují více spoluprací v Číně.

Čína zaujímá důležité postavení v zahraničním obchodě. V žebříčku největších vývozců se tyčí na prvním místě a na druhém v případě dovozů. Pro Českou republiku představuje Čína 2. největšího obchodního partnera. V roce 2020 Čína předběhla USA a stala se hlavním obchodním partnerem pro Evropskou Unii.

Bakalářská práce porovnává vývoj zahraničního obchodu těchto dvou zemí. Česká republika i Čína jsou podrobně popsány z několika aspektů. Práce země charakterizuje z ekonomického, geografického, demografického i z politického hlediska. Dále je popsán vývoj jejich kulturního vztahu. Práce dále popisuje teoretický koncept zahraničního obchodu, a jaký význam má zahraniční obchod pro ekonomiku. Je definován dovoz, vývoz i inflace a podmínky pro dovážení do Čínské lidové republiky a kontrola vývozu a dovozu.

V praktické části je popsán vývoj obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou a jak se obchodní vztahy vyvíjeli mezi Evropskou unií a Čínou mezi lety 2018–2020. Práce popisuje vývoj světového exportu od roku 1973 do roku 2020. Také je specifikováno jak Českou republiku a její export ovlivnila událost napadení čínských lesů kůrovcem v roce 2019. Rovněž jsou popsány důsledky pandemie COVID-19, konkrétně to, jak pandemie ovlivnila zahraniční obchod a ekonomiku obou zemí.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je popsat vývoj obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou. Dílčím cílem práce bude porovnat vývoj vzájemného vývozu a dovozu a jeho struktury mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou. Práce tak analyzuje vzájemné obchodní vztahy, jejich směřování, specifika a další potenciál.

Dílčím cílem práce bude charakterizovat jednotlivé znaky Čínské lidové republiky, její ekonomické aspekty a zahraniční obchod. Dále seznámit se s odlišnostmi Čínské lidové republiky a detailně popsat kulturu, historii, geografii a ekonomickou a politickou situaci v zemi. Dalším dílčím cílem je přiblížit principy České republiky, způsob vlády a ekonomickou situaci, dále charakterizovat Českou republiku z historického a geografického hlediska.

2.2 Metodika

Teoretická část bakalářské práce se zabývá základní charakteristikou Čínské lidové republiky, jsou zde popsány veškeré základní informace o zemi z hlediska geografických a demografických údajů. Dále je v práci popsána ekonomická stránka Čínské lidové republiky, její vývoj, způsob vlády a zahraniční politika. V práci jsou dále zmíněny specifické rysy čínské ekonomiky. Pro lepší představu o vývoji jsou kapitoly doplněné o tabulky a grafy.

V druhé kapitole je popsána politicko-ekonomická situace České republiky, její základní charakteristika z geografického hlediska a další faktory. Rovněž jsou v práci porovnány kulturní vztahy mezi Čínou a Českou republikou a jak se vyvíjel jejich kulturní vztah.

Teoretická část je zakončena popisem teoretického konceptu zahraničního obchodu a jeho význam v ekonomice země. Je charakterizován vývoz a dovoz. Dále jsou popsány dovozní podmínky Čínské lidové republiky, jaké jsou celní devizové předpisy a jak podrobně Čína kontroluje veškeré pohyby exportu a importu.

Praktická část začíná popisem metodiky zahraničního obchodu České republiky, dále jsou v praktické části charakterizovány zahraničně obchodní vztahy obou zemí, vývoj

obchodních vztahů mezi Čínou a Českou republikou. Dále je popsán vývoj trendu dovozu a vývozu každé desetiletí od roku 1973 až do roku 2020.

Na základě sesbíraných dat z Českého statistického úřadu je vytvořena analýza komoditní struktury vývozu a dovozu mezi Českou republikou a Čínou od roku 2016 do roku 2020 (metodika zahraničního obchodu).

V práci jsou dále popsány důsledky pandemie koronaviru. Jak pandemie ovlivnila zahraniční obchod České republiky a Číny a jak se změnil export a import od roku 2019 do roku 2020.

TEORETICKÁ ČÁST

3 Charakteristika Čínské lidové republiky

3.1 Základní informace o zemi

Celý název země je Čung–chua žen–min kung–che–kuo (v čínské transkripci: Zhonghua Renmin Gongheguo) Čínská lidová republika ¹

Úředním jazykem je standardní čínština, čínsky pchu-tchung-chua (Putonghua).²

Národní měna je čínský jüan (CNY), neboli renminbi (RMB). Samotné slovo jüan v překladu znamená peníz či měna. Všeobecně se tak označuje jakákoliv měna, například americký dolar je Měi jüan (americký peníz) a euro Oü jüan (evropský peníz). Peníze vydává Čínská lidová banka. Pokud se do oběhu vydávají nové peníze, staré bankovky a mince se z oběhu nestahují, lze tak narazit na dvě různě vypadající bankovky, které představují stejnou hodnotu.³

3.1.1 Geografie

Čína je stát ležící ve východní Asii u západního pobřeží Tichého oceánu. S téměř 1,5 milionem obyvatel je nejlidnatějším státem na světě. S rozlohou téměř 9,6 milionu km² je čtvrtým největším státem, hned za Ruskem, Kanadou a USA. Čína sousedí se 14 zeměmi, nejdelší hranice má s Indií (3380 km).

3.1.1.1 Povrch

Povrch Číny je charakteristický stupňovitým snižováním směrem od Himaláje na západě, směrem k Tichému oceánu na východě. Na jihozápadě leží Tibetská náhorní plošina (rozloha 2 200 000 km²), také se jí říká „Střecha světa“, na jihozápadní straně jí obklopují Himaláje, kde se vypíná nejvyšší bod země a světa – štít Mount Everest v nadmořské výšce 8848 m. n. m. Na severozápadě leží kotlina Džungarská pánev, která je zajímavá tím, že je to nejvzdálenější místo od nejbližšího moře. Ve středu země se rozprostírají pouště Taklamakan a Gobi. Velká čínská nížina se nachází na východě,

¹JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem, 2009, s. 21

²Čínština, Multimediaexpo, 2013. Dostupné z: <http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/%C4%8C%C3%ADn%C5%A1tina>

³Čínská měna, 2022. Dostupné z: <https://portalfamososbr.com/cs/pages/7824-china-s-currency-yuan-or-renmimbi-definition>

v okolí dolního toku Žluté řeky. Severovýchodní oblast je významná svými skvělými zemědělskými podmínkami.

V důsledku stupňovitého snižování většina řek teče od západu na východ a vlévá se do Tichého oceánu. Nejdelší řeka světa i země Jang-c`-ťiang (délka 6300 km) pramení v oblasti Tibetské národní plošiny. Hloubka řeky dosahuje až 180 m, čímž umožňuje oceánským lodím plavit se až do vnitrozemského Wu–chanu. Další významnou řekou je Žlutá řeka (délka 5464 km), která protéká oblastí, kde se vyskytuje velké množství žlutavého jílovitého bahna, podle kterého je pojmenované i moře, kam se řeka vlévá.

V Číně se nachází mimo řek i velké množství jezer. Největší sladkovodní jezero je Pcho-jang s rozlohou 5050 km², které leží v povodí řeky Jang-c`-ťiang. Známá jsou také dvě slaná a pomalu vysychající jezera Kukuror a Lobnor, které se rozprostírají v bezodtoké oblasti.⁴

3.1.2 Kultura

Dnešní část Číny zahrnuje Tibet, Vnitřní Mongolsko, Sin-ťiang a severovýchodní provincie. Pokud se ale chceme podívat na počátky kultury, musíme se podívat do mnohem menší části východní Asie. Přezdívá se jí „Vlastní Čína“ a skládá se z osmnácti historických provincií. Jsou ohraničené Tibetskou náhorní plošinou na západě, pouští Gobi na severu a Myanmar, Laos a Vietnamem na jihozápadě – a právě umění z této části nás bude zajímat.

V povodí Žluté řeky se usazovaly první čínské komunity, které se postupně rozšiřovaly a začaly ovlivňovat další kultury. Kultura, která vznikla v severočínské civilizaci, začala na území Číny převládat teprve až v období dynastie Chan mezi lety 206 až 220 př. n. l. V této oblasti se začal rozvíjet společný psaný jazyk a také víra v moc nebes a duchy předků, kteří ovlivňují živé. Dále lidé věřili významu obětování a obřadů k dosažení harmonie mezi nebesy, přírodou a lidmi. Myšlenky této víry v budoucnu ovlivnily charakter čínského umění.

Civilizace v Mezopotámii a v Egyptě jsou sice daleko starší než v Číně, avšak v časech, kdy se rané západní kultury přeměňovaly, zanikaly nebo stagnovaly až do takové míry, než zcela zanikly, čínská kultura neustále rostla, až se z ní stala velká

⁴EMBASSY OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN THE CZECH REPUBLIC, 2010. Dostupné z: <http://cz.china-embassy.org/cze/zgsk/t126987.htm>

civilizace dneška. Z významných historických civilizací si Číňané nejvíce váží své historie a uvědomují si sílu své kulturní tradice. Historii Číny vnímají jako cyklus rozpadu a obnovy v souvislosti s nástupem nových vládnoucích dynastií. Ekonomický a sociální chaos úbytku od počátku vybarvoval a utvářel kulturní směry.⁵

3.1.2.1 Náboženství

V Číně vznikaly počátky nábožensko-filozofických škol konfucianismu a taoismu (daoismu) a náboženských systémů. Tyto směry formovaly základy čínské společnosti a vlády. Samotná Čína je představuje jako jedno z nejvýznamnějších center náboženského myšlení a praxe. Ve 3. století př. n. l. nejspíš dorazil do Číny Buddhismus, jehož přítomnost zde byla potvrzena až v 1. století našeho letopočtu. Mnoho buddhistických sekt, které zde vznikly, tam působí dodnes. Jedná se o sekty jako je zen (čchan) a Čisté země. Buddhismus se také rozšířil do dalších zemí, jako například do Tibetu, kde vznikl tibetský buddhismus. Kromě Buddhismu v Číně vzniklo mnoho dalších animistických, lidových a synkretických náboženských praktik. Vyvinulo se zde hnutí, které vzniklo na základě tchajpchingského povstání v polovině 19. století.

Sociální a politické nepokoje v Číně v 19. století ovlivnily konfucianismus, taoismus a buddhismus (kromě Tibetu). Nepokoje způsobily oslabení tradičních rituálů a jejich částečný rozklad. Země se od roku 1949 stala ateistickou, avšak praktikování náboženství bylo nadále povoleno pod státním dohledem. V roce 1959 Čína získala vojenskou kontrolu nad Tibetem a tím byl tibetský buddhismus perzekuován. Na náboženské instituce a obřady uvalila země řadu restrikcí, které začíná v současnosti pomalu rozvolňovat. Nadále jsou ovšem omezené ty, které podle čínské vlády představují hrozbu pro stát a společnost.

Asi dvě pětiny obyvatelstva jsou v současnosti ateisté nebo bez vyznání. Více než jednu čtvrtinu veškerého obyvatelstva zaujímají přívrženci rozličných původních lidových náboženství. Buddhismus a islám existuje již pouze u etnických menšin. Mezi malou, ale neustále se rozrůstající náboženskou skupinu patří také křesťané. U většiny z nich se jedná o nedávné členy reformovaných protestantských denominací.⁶

⁵ JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem, 2009, s. 149–196

⁶ JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem, 2009, s. 149–196

3.1.3 Historie Číny

V Číně již od 3. tisíciletí př. n. l. vládlo mnoho dynastií. Svůj vliv v zemi si udržely až do počátku 20. století, kdy zanikla Čínská dynastie Čching. Tato dynastie zanikla kvůli nespokojenosti opozice se situací v zemi, konkrétně s její politickou, ekonomickou a technologickou zaostalostí. V porovnání s ostatními zeměmi byla Čína v těchto oborech pozadu.

V 16. století Evropané z Číny dováželi drahé přepyčové zboží, jako například porcelán, látky, lakované zboží, nábytek, koření nebo perly. V 19. století začali zemi dobývat Britové násilím a obchody již dále nebyly příliš „přátelské“. Západní mocnosti měly od té doby na Čínu imperiální vliv. Čína bývala obchodní velmocí, její lodě obepluly Arábii, Afriku, Austrálii a údajně v roce 1421 objevily Ameriku, a to všechno i přesto, že ji Evropané technicky převyšovali. Čína se také může pyšnit několika významnými vynálezy: kompas, hedvábí, střelný prach, papír a mince. Těmito vynálezy ovlivnila zbytek celého světa a přispěla významně k rozvoji lidské civilizace.

Od roku 1912 se začala formovat moderní Čína. Ve městě Nanking, které se nachází na východním pobřeží, byla založena Čínská republika se sídlem v Pekingu. Prvním dočasným prezidentem se stal doktor Sunjatsen, který podstatně usiloval o svržení dynastie Čching. Založil hnutí Kuomintang, které v Číně působí doposud. Oficiálním prvním prezidentem se stal Juan – Š'–kchaj po svržení dynastie Čching. Juan – Š'–kchaj byl dříve císařským generálem a i přesto, že sám usiloval o svržení dynastie, v roce 1915 se sám prohlásil za císaře. Po roce vlády zemřel a Čína neměla žádnou centrální vládu. Byla založena revoluční vláda pod vedením Sanjutsena, jehož cílem bylo znovu konsolidovat moc v Číně a obnovit republiku. Z počátku čínští nacionalisté (Kuomintang) spolupracovali s tehdejším sovětským svazem a komunisty, avšak po smrti Sunjatsena se k moci dostal generál Čankajšek. Získal tak moc nad Kuomintangem a mezi nacionalisty a komunisty nastaly rozpory, které v roce 1927 vyústily v občanskou válku. Rozpory na čas přestaly, když se obě skupiny spojily, aby porazily japonská vojska. Japonsko se snažilo okupovat čínské území.

V roce 1949 komunistická strana Číny vyhnala Kuomintang na Tchaj–wan, kde si Kuomintang založili vlastní stát. Komunistická strana založila Čínskou lidovou republiku a získala nadvládu nad pevninskou Čínou. V čele komunistického státu stál MaoCe–tung a země se na čas dostala do izolace od západní civilizace.

Mao Ce-tung začal v zemi budovat socialismus. V letech 1958–1961 byl hlavním hospodářským záměrem „Velký Skok“, což znamenalo předejnat západní svět ve výrobě železa. Čínské experimenty, které Mao Ce-tung prováděl v 50. a 60. letech měly drtivé následky. Způsobily rozvrácené zemědělství, vykácené lesy a desítky milionů lidí zemřelo na následky hladomoru. V roce 1966 byla vyhlášena Velká kulturní revoluce, díky které mělo dojít k modernizaci země a společnosti. Ve skutečnosti to způsobilo pouze přesouvání obrovských mas lidí na venkov. Ti, kteří se nechtěli přizpůsobit novému myšlení, byli zavražděni. Tento režim pokračoval až do roku 1976, kdy Mao Ce-tung zemřel. Po jeho smrti v zemi vládlo několik vůdců. Jedním z nich byl Teng Siao-pching, který se zapsal do historie díky svým reformám, které směřovaly především do ekonomické oblasti a neměly vliv na komunistický způsob života. Umožnil družstevním občanům pěstovat obilí a zeleninu, aby se zabránilo hladomoru. Venkovanům povolil drobné podnikání a pohyb po provinciích.

V 80. letech začal Teng otevírat ekonomické zóny, ve snaze nalákat západní investory i s jejich technologiemi. V 90. letech reformní kroky způsobily prohloubení ekonomické globalizace v několika odvětvích, tj. zemědělství, průmysl, obrana, věda a technologie.⁷

3.1.4 Obyvatelstvo

V Číně žije přes 1,4 milionu obyvatel, což z ní dělá nejlidnatější stát na světě. Západní strana země není skoro vůbec obydlená z důvodu výskytu pouští a hornatého povrchu. Většina obyvatel se nachází na východě, zejména u řek Jang-c'-ťiang, Žluté řeky, Sečuánské pánve, v Pekingu a jeho okolí. Část obyvatelstva, konkrétně 12,34 % je starší než 65 let. Důvodem je dlouhodobě zavedené pravidlo jednoho dítěte (zrušeno v roce 2015), a současně vysoké životní náklady a rychlý životní styl. Statistiky uvádí, že do patnácti let stoupne počet osob starší 65 let na 300 milionů.

Oficiálně čínská vláda rozeznává 56 etnických skupin. Nejvíce rozšířenou skupinou jsou Chanové (91,6 % z celkového počtu obyvatelstva). Mezi menšiny patří například Zhuang (1,28 %), Manchu (0,84 %), Ujgurové (0,78 %) a mnoho dalších. V Číně převládá chánská většinová kultura, která má své zvláštní lokální specifika a zvyky

⁷FOJTÍKOVÁ, L., Compliance Číny s WTO: jak Čína dodržela mnohostranné obchodní závazky a jak usilovala o získání statusu tržní ekonomiky, 2019, s. 16

a tím se velice odlišuje od menšinové kultury. Vzniká zde tzv. „chanizace“ – Chanové se snaží vymýtit menšinové kultury a jazyky.⁸

Tabulka 1: Věková struktura obyvatelstva (v %)

	0–14 let	15–24 let	25–54 let	55–64 let	65 let a více
Čína	17,29	11,5	46,8	12,1	12,3
Svět	25,20	15,3	40,6	9,2	9,7

Zdroj: vlastní zpracování

Data: The World Factbook, 2021

3.2 Ekonomické aspekty země

3.2.1 Rysy čínské ekonomiky

„Socialistickou tržní ekonomiku“ začala Čína budovat po zahájení ekonomických reforem v roce 1978. Jde o kombinaci socialistického způsobu řízení ekonomiky a fungujícího tržního mechanismu. Pokus o integraci Číny do světové ekonomiky měl za důsledek přijetí domácích ekonomických reforem, decentralizaci zahraničního obchodu a několikanásobnou devalvaci čínského jüanu. Čína v letech 1978–2017 zaznamenávala 10% průměrný hospodářský růst, což bylo výsledkem reformního úsilí, trvajících téměř čtyři desetky let. Tímto překonala světový průměr dosahující méně než tři procenta.

V letech 2008–2009 nastal v zemi krátkodobý pokles ekonomického růstu vlivem světové ekonomické krize. Avšak díky podpurným opatřením čínské vlády ve výši 4 bilionů jüanů byl pokles překonán. Od roku 2012 se tempo ekonomického růstu v Číně opět snižuje. HDP v roce 2017 dosahovalo výše 6,9 % a v roce 2018 zaznamenala země, podle posledních zpráv, největší pokles od roku 1990 ve výši 6,6 %. V posledních letech mělo vliv na pokles HDP několik faktorů. Jedním z nich jsou zejména hospodářské problémy dvou největších čínských obchodních partnerů, jimiž jsou Evropská unie a USA. Dalším faktorem je fakt, že se čínská ekonomika nachází na určitém vrcholu svého hospodářského cyklu, což dokazuje růst reálných mezd a posilování čínské měny. Čína nicméně do dnešní doby zaznamenává světově nadprůměrný růst, díky čemuž je země druhou největší ekonomikou světa, pokud je měřeno HDP tržním kurzem a první největší ekonomikou světa, pokud je HDP měřeno paritou kupní síly.

⁸JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem, 2009, s. 40

V roce 2020 vzrostl HDP o 2,3 %. Rychlost růstu HDP z dlouhodobého hlediska zpomaluje, což má dopad na množství nově vytvářených pracovních míst a vytiženost velké výrobní základny země. Největší pokles zaznamenaly provincie, které mají rozsáhlou průmyslovou oblast zaměřenou na automobilový sektor.⁹

V dubnu roku 2021 produkční neboli výrobní ceny v Číně rostly nejvíce za posledních 3,5 roku. V dubnu vzrostl rovněž index produkčních cen o 6,8 %, meziročně vykázal růst o 6,5 %. Meziměsíčně se index zvýšil o 0,9 %. V březnu se index zvýšil o 4,4 %, meziměsíčně index vzrostl o 1,6 %. Na růst indexu produkčních cen měl vliv především růst ceny ropy a plynu o 85,8 %. Ceny za suroviny a kovy se zvýšily o 30 %. Na druhou stranu ceny potravin meziročně klesly o 0,7 %.¹⁰

V roce 2021 míra inflace spotřebitelských cen poklesla na 1,6 %. Díky růstu spotřebitelské poptávky a růstu nákladů na pohonné hmoty nastane míra inflace růst. Od roku 2022 do roku 2025 by měla míra inflace dosáhnout přibližně 2,4 %.¹¹

Tabulka 2: Data zobrazující základní ekonomické ukazatele Číny

Ukazatel	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,6	6,1	2,3	8,5
HDP/obyvatel (USD, PPP)	15 640	16 990	17 650	19 400
Inflace (%)	1,9	2,9	2,5	1,6
Nezaměstnanost (%)	4,9	5,2	5,2	5,0
Export (mld. USD)	2 417,4	2 399,0	2 497,4	2 816,7
Import (mld. USD)	2 022,3	1 973,8	1 966,8	2 128,8
Saldo obch. bilance (mld. USD)	395,2	425,3	530,5	687,9
Průmyslová produkce (% změna)	6,3	5,8	1,8	8,0
Populace (mil.)	1 385	1 390	1 395	1 399

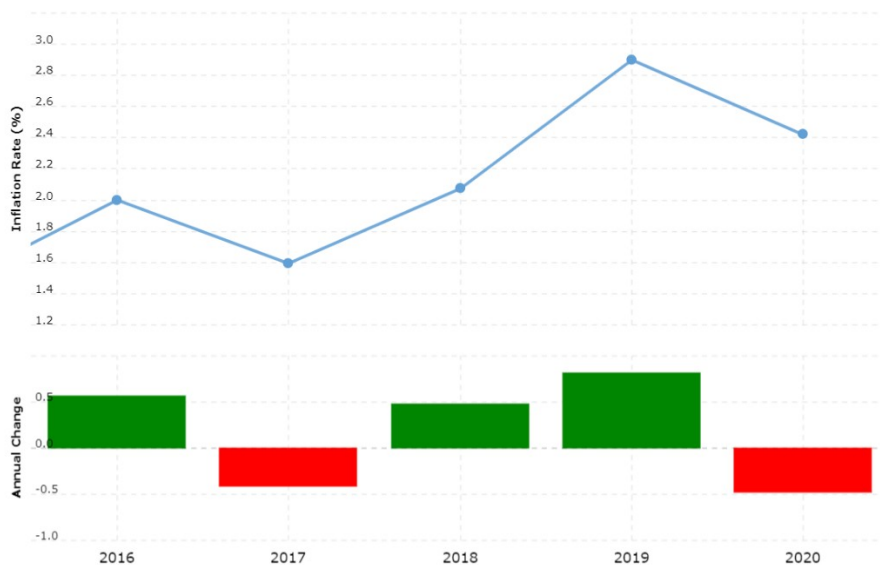
Zdroj: *Businessinfo*, 2021

⁹HEBNAR, J., Obchod s Čínou bez rizika a se ziskem, 2016, s. 33

¹⁰Čína – inflace v zemi je na postupu, Kurzy, 2021. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/592498-cina-inflace-v-zemi-je-na-postupu-ppi-v-dubnu-rostl-o-6-8--nejrychleji-za-3-5-roku/>

¹¹Čína, Business INFO, 2021. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

Graf 1: Inlace v Číně v letech 2016–2020 (v %)

Zdroj: Macrotrends, 2021

3.2.2 Vlása a politika země

Komunistická strana vládne v Čínské lidové republice od roku 1949. Hlavní politiky v zemi řídí strana, implementuje pak státní moc v čele s premiérem a Státní radou. Skupina nejvyšších stranických představitelů (celkem 7 členů) v praxi vykonává legislativní i výkonnou moc, kromě toho zastávají i velkou část státních funkcí. Od roku 2013 vedení ČLR již nefunguje jako konsensuální a kolektivní. Po nástupu Xi Jinpinga je vládnoucí moc pouze v rukou jednoho muže. Obyvatelé Číny nemají tedy žádnou pravomoc, co se týče rozhodování o správě země.

Všečínské shromáždění lidových zástupců je zákonodárným orgánem státní moci a skládá se přibližně ze 3000 zástupců (jednokomorový parlament). Schází se jednou ročně a jeho funkce zahrnuje volbu kandidátů na nejdůležitější pozice ve státní moci, čímž jsou členové Stálého výboru VSLZ (175 členů), prezidenta a viceprezidenta Číny, předsedu a ostatní členy vlády. Dále také předsedu Ústřední vojenské rady (i jeho členy), předsedu Nejvyššího lidového soudu a generálního prokurátora.

Všechny vyjmenované kandidatury musí odsouhlasit nejvyšší orgány KSCČ. Dle rozhodnutí VSLZ a jeho Stálého výboru prezident vyhláší nařízení a zákony, vytváří změny, ratifikuje a podepisuje mezinárodní smlouvy.

Vláda Číny se skládá z předsedy a místopředsedy, státních tajemníků a ministrů. Má odpovědnost za rozhodnutí, které přijalo VSLZ a jeho Stálý výbor. Jako nejvyšší

výkonný a správní orgán má vláda (státní rada) oprávnění vydávat správní jednání nižší právní síly.¹²

3.2.3 Zahraniční politika země

Se sousedními zeměmi udržuje Čína co nejkvalitnější vztahy a neustále posiluje vzájemnou spolupráci. Zaměřuje se také na svůj vliv na ostatní rozvojové země. Politický a ekonomický vliv má Čína, vzhledem ke své velikosti a lidnatosti, na okolní svět obrovský, a to jak pozitivní, tak negativní.

Co se týče bezpečnosti, je Čína regionální asijskou mocností, prosazuje nezávislou zahraniční politiku a není členem žádné vojenské aliance. Jako jaderná mocnost se upsala k pravidlu, že nepoužije jaderné zbraně jako první a nesmí je použít proti nejadernému státu.

Země má rok o roku výraznější vliv na vytváření mezinárodního prostředí, a to i v rámci pětice stálých členů Rady bezpečnosti OSN. Ve vztahu k Tibetu, Xinjiangu a Tchaj-wanu klade země důraz na územní integritu, což je jedna z priorit zahraniční politiky tzv. „moderní Číny“

Tím, jak roste ekonomická vyspělost Číny, stává se USA čím dál tím větším ekonomickým soupeřem. Vztah USA a Číny se během posledních let stává mnohem více soutěživý než kdy předtím. Nesoupeří již pouze o pozici největší ekonomiky světa, ale také

o strategické postavení v asijsko-pacifickém regionu. Jejich dnešní vztah je na globální úrovni a zahrnuje strategické, bezpečnostní, ekonomické a environmentální výzvy. Obě země mají zájem udržovat dialog o obchodní a ekonomické spolupráci. V mezinárodních organizacích jako Šanghajska organizace pro spolupráci, BRICS a G20 projevuje Čína mimořádnou aktivitu. Dále také v rámci spolupráce s ASEAN.¹³

Na základě úrovně hrubého domácího produktu (HDP) měřeného paritou kupní síly (*purchasing power parity*, PPP) mohou některé čínské metropole konkurovat svou ekonomikou menším evropským státům. Jihoamerické nebo asijské ekonomiky dosahují srovnatelné úrovně HDP jako některá větší čínská města. Jak je vidět v tabulce č. 9.

¹²Čína, Business INFO, 2021. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

¹³Čína, Business INFO, 2021. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

3.2.4 Zemědělství

Pouze 10 % celkové rozlohy Číny je vhodných pro pěstování, a to kvůli topografickým a klimatickým rysům. Přes polovinu této plochy nemá zavlažovací systémy a druhá polovina se skládá z rýžových polí a zavlažované plochy. Vzhledem k rozloze země je v každé oblasti jiná kvalita půdy a v mnoha z nich nastávají různé komplikace jako například záplavy, sucha a eroze.

Přibližně dvě třetiny lidí žijících na venkově si až do 80. let vydělávala na živobytí rolnictvím. Od té doby většina těchto lidí změnila povolání a začali pracovat v jiných odvětvích jako řemeslná výroba, obchod, práce v továrnách a doprava. Hospodaření kleslo natolik, že tvořilo necelou polovinu hodnoty venkovské produkce. Čínský rolník, i přes vysoké využívání hospodářských strojů, si vystačí s prostými zemědělskými nástroji.

Západ Číny nemá skoro žádný zemědělský význam, kromě pěstování v oázách a chovu dobytka. V jižních provinciích převládá pěstování rýže, nejvýznamnější čínské plodiny, která se často sklízí i dvakrát ročně. Pšenice má největší zastoupení na severu a ve středních provinciích převažuje společně s rýží. Dále se na severovýchodu pěstují sójové boby a kukuřice.

Druhou nejdůležitější složkou zemědělské produkce je chov dobytka. Čína je světovým chovatelem vepřů a kuřat a také disponuje velkými stády ovcí a dobytka. Chov hospodářských zvířat se od 70. let zvýšil.¹⁴

3.2.5 Doprava

Rozvoj infrastruktury je úzce spjatý s rozvojem státní ekonomiky, konsolidací národního systému obrany a posilováním národní jednoty. Důraz je kladen především na dopravní infrastrukturu. Prozatímní dopravní systém vytváří v zemi velkou překážku z hlediska ekonomického růstu a efektivního přesouvání lidí a zboží. Hlavním prostředkem nákladní dopravy jsou železnice. Některé z nich stále využívají k přepravě parní lokomotivy, ale jejich kapacita není dostatečná vzhledem k potřebám přepravy uhlí a dalšího zboží. Velkou část čínského transportu zajišťují silnice a vodní toky.

Po roce 1949 se již existující dopravní síť uzpůsobovala potřebám armády. Byly budovány nové trasy a také docházelo ke zkvalitňování starých. V šedesátých letech se kladl důraz na rozvoj dopravy na venkově, horách a v zalesněných oblastech,

¹⁴JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem, 2009, s.137

a to z důvodu podpory zemědělské produkce. Zároveň se rozvíjela mezinárodní komunikace a zaoceánská doprava. Přístup do vnitrozemí býval velice obtížný, jelikož silnice a železnice byly soustředěny pouze v pobřežních oblastech. Ke zlepšení situace došlo, po vybudování silnic a železnici ve vzdálených pohraničních oblastech na severozápadě a jihozápadě země.

3.2.6 Telekomunikace

K obnově pošt a telekomunikací došlo mezi lety 1950–1960. Základní poštovní a telekomunikační síť existovala již v roce 1952 (sídlo v Pekingu) a navazovala spojení se všemi velkými městy. V oblasti poštovních služeb došlo během let k velkým pokrokům a pošta byla poté doručována i do venkovních oblastí. Zpočátku si poštu předávali obyvatelé, později došlo k zavedení „poštovních doručovatelů“, kteří nejdříve působili v zemědělských družstvech a poté se rozšířili po celé zemi, konkrétně v roce 1959.

Rádio-telekomunikační vybavení začalo nahrazovat telefonní dráty v sedmdesátých letech – mikrovlnné a satelitní přenosy. Pro televizní vysílání vypustila Čína svůj satelit na konci devadesátých let.

Nejrychlejšího telekomunikačního růstu a technologického pokroku se země dočkala po roce 1990. V té době byla zavedena vláknová optika a digitální technologie. Po roce 1997 získala země vysoce pokročilý hongkongský systém. Zajímavý byl nárůst uživatelů mobilních telefonů, Čína se tímto ohromujícím tempem dostala do čela světového žebříčku. Rapidně stoupl i užívání internetu, a to i přesto že vláda nad touto službou udržuje neustálou kontrolu. Dochází například k blokování některých hesel při vyhledávání, kontrol veškerých psaných materiálů a úpravě či blokaci webových stránek (cenzura).

I když se může zdát, že Čína zažila obrovský pokrok v oblasti telekomunikačních technologií velká část obyvatel má do dnešní doby paradoxně malý nebo skoro žádný přístup k základním telefonickým službám.¹⁵

¹⁵JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem, 2009, s. 144

4 Charakteristika České republiky

4.1 Základní charakteristika země

Česká republika, zkráceně Česko, je vnitrozemský demokratický stát ve střední Evropě. Území je rozděleno do historických částí Čech, Moravy a části Slezska.¹⁶

Mezinárodním jazykem České republiky je čeština. Čeština spadá do skupiny západoslovanských jazyků, společně například s polštinou a slovenštinou. Patří do rodiny indoevropských jazyků mezi slovanské jazyky. Učenec Konstantin, později Cyril vytvořil církevní jazyk staroslovenštinu, ze které vychází dnešní čeština. Staroslovenštinu vytvořil na základě nářečí, jímž mluvili Slované v okolí Soluně.¹⁷

4.1.1 Geografie

Česká republika se s rozlohou 78 866 km² rozpiná uprostřed mírného pásu severní polokoule ve střední části Evropy. Svou rozlohou je mezi evropskými státy na 21. místě. Nejdelší sousední hranici má Česká republika s Německem v délce 810,3 km, dále sousedí s Polskem – 761,8 km, Rakouskem – 466,3 km a Slovenskem – 251,8 km.

Pro zemi je charakteristický velký počet malých obcí a poměrně rovnoměrná hustota osídlení. Hlavní město Praha má 1 331 598 obyvatel (k 30. září 2021). S počtem obyvatel 10 682 029 (k 30. září 2021) je ČR v žebříčku na 12. místě v Evropě.¹⁸

4.1.1.1 Povrch

Více než polovina území České republiky se nachází v nadmořské výšce do 500 m, zbytek území leží v 500–1000 m. n. m. Z fyzikálně-geografického hlediska leží země na rozmezí dvou horských soustav, které se od sebe liší jak stářím, tak geologickým vývojem. Česká vysočina vznikla v prvohorách před 350 miliony let hercynským vrásněním, zatímco mladší Karpaty vznikly před 130 miliony let společně s Alpami alpinským vrásněním. Česká vysočina má dnes zarovnané a oblé tvary a údolí řek jsou široké. Pro Karpaty jsou typické velké výškové rozdíly a častěji se zde vyskytují ostré skalní štíty a strmé srázy. Pro část vnějších západních Karpat, která zabíhá na území České

¹⁶ČESKÁ REPUBLIKA, Pražský hrad, 2020. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/o-ceske-republice>

¹⁷Český jazyk, CZinfo, 2022. Dostupné z: <http://www.czinfo.org/doku.php?id=cj>

¹⁸ČSÚ, Obyvatelstvo, 2021. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide

republiky, nejsou tyto znaky typické. Hranici, kde se potkávají Karpaty s Českou vysočinou, tvoří pomyslná čára mezi městy Znojmo, Přerov a Ostrava.

Povrch země se skládá převážně z pahorkatin a vrchovin. Na severovýchodě v Krkonoších se tyčí s nadmořskou výškou 1602 m. n. m. nejvyšší vrchol České republiky – Sněžka. Ta je zároveň nejvyšším vrcholem hercynských pohoří v Evropě. Celkem se na českém území nachází 391 vrcholů vyšších než 1000 metrů. Na Šumavě se jich nachází 180, v Hrubém Jeseníku jich je 56 a 54 v Krkonoších. U Labe v Hřensku se nachází nejnižší bod ČR s výškou 115 m. n. m.¹⁹

Hlavním městem Prahou protéká nejdelší řeka Vltava (377 km), která pramení na Šumavě a dále protéká Českým Krumlovem, Českými Budějovicemi a ústí do Labe. Druhou nejdelší řekou ČR je Labe (368 km), které pramení v Krkonoších, protéká Německem a ústí do Severního moře.²⁰

4.1.2 Kulturní vztahy mezi Českou republikou a Čínou

Čína stejně tak jako Česká republika má bohaté kulturní tradice. Země mezi sebou udržují přátelské vztahy už dlouhá léta. Podepsali mezi sebou dvě mezivládní smlouvy o česko-čínské kulturní spolupráci, první v roce 1952 a druhou v roce 1957, která platí dodnes. Obě tyto smlouvy jsou založené na oboustranném rozvoji kulturních styků podporující kulturní výměnu. Kulturní styky a výměny byly v 50. letech velmi časté. Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého, Státní soubor písní a tanců nebo Smetanovo divadlo, ti všichni vystupovali v Číně. Vystoupení měla velký úspěch, čínské publikum z nich bylo nadšené, a dokonce je navštěvovali vedoucí státní představitelé. Úspěch v Číně zažilo také literární dílo „Dobrý voják Švejk“, které bylo do čínštiny přeloženo a v podstatě tam zdomácnělo. „České filmové umění, divadlo, klasická literatura a výtvarné umění mají nemalý vliv na čínské umělecké kruhy. Čínská tradiční hudba, literatura, básně, malba, divadlo a varieté, stínové a loutkové divadlo, cvičení wushu a další umělecké formy si naopak získaly respekt a oblibu českých občanů.“²¹

Čínští a Čeští filmoví umělci vytvořili společný film natočený mezi lety 1952–1953. Jednalo se o barevný dokumentární film „Cesta do Tibetu“. Vznikla i další filmová, díky kterým mezi čínskými a českými občany vzniklo silné přátelské pouto.

¹⁹Geografie, CZinfo, 2022. Dostupné z: <http://www.czinfo.org/geografie>

²⁰Vodstvo v ČR, Vodní strážci, 2020. Dostupné z: <https://vodnistrazci.cz/voda-v-priode/vodstvo-v-cr>

²¹EMBASSY OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN THE CZECH REPUBLIC, 2003. Dostupné z: <https://www.mfa.gov.cn/ce/cecz//cze/jkgk/Kulturn/t127013.htm>

Kulturní výměna se v 60. letech na chvíli přerušila a přátelské vztahy ochladly. V 80. letech se však politické i kulturní vztahy obnovily a kulturní výměna se opět oživila. „Obě strany podepsaly desítky smluv, dohod i prováděcích protokolů o spolupráci v oblasti kultury, umění, sportu, zdravotnictví, rozhlasu a televize, žurnalistiky, publikační činnosti a dalších.“²²

Po osamostatnění České republiky v roce 1993 se instituce snažily ještě více o prohloubení kulturních styků a upevňování kulturních kontaktů. Kulturní výměna se tak i nadále kladně vyvíjela. Česká vládní kulturní delegace pod vedením náměstka ministra Korothaly navštívila v roce 1996 Čínu a podepsala „Protokol ministerstvech kultury obou zemí o kulturní spolupráci na léta 1997–1999“. Stejnou návštěvu do České republiky uskutečnila čínská kulturní delegace pod vedením náměstka ministra Li Yuanchao v roce 2000, kdy byl podepsán tentýž protokol na léta 2000–2002. „Tento protokol obsahuje celkem 7 položek týkající se vzájemné výměny pracovníků v oblasti literatury, umění, hudby, tance, divadla, filmu a publikační činnosti a odborníků v oboru ochrany kulturních památek, intelektuálního vlastnictví a autorských práv. Podpis tohoto protokolu dokazuje, že se kulturní spolupráce a výměna nadále prohloubila a rozšířila.“²³

4.1.3 Historie ČR

Počátky českého státu spadají do období raného středověku. Čechy se ve 13. století staly královstvím, které pro historii mělo význam později ve 14. století. Čechám kraloval český král a římský císař Karel IV., který v Praze založil v roce 1348 Karlovu univerzitu, také nechal postavit druhý nejstarší kamenný dochovaný most v Česku, který vede přes řeku Vltavu v Praze. Dále nechal opravit Pražský hrad, přestavět katedrálu svatého Víta a mnoho dalšího. Karel IV. je považován za největší osobnost českých dějin.

V 19. století od roku 1967 se české země staly součástí rakousko-uherské monarchie. Ta se v roce 1918 rozpadla a vzniklo Československo z českých zemí a z území Uher, které obývali jazykově příbuzní Slováci a Rusíni. Československo bylo mezi 20. a 30. léty považováno za jeden z nejvyspělejších států světa, a to díky výkonnému průmyslu a vysoké míře vzdělanosti. Na začátku druhé světové války v roce 1938 bylo Československo okupované Hitlerem a země se rozpadla na protektorát Čechy a Morava

²²EMBASSY OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN THE CZECH REPUBLIC, 2003. Dostupné z: <https://www.mfa.gov.cn/ce/cecz//cze/jkgk/Kulturn/t127013.html>

²³EMBASSY OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN THE CZECH REPUBLIC, 2003. Dostupné z: <https://www.mfa.gov.cn/ce/cecz//cze/jkgk/Kulturn/t127013.html>

a na Slovenský stát. V roce 1945, po skončení války, se země znovu obnovila a část na východě – Zakarpatská Ukrajina se připojila k SSSR.

Většina obyvatel se po válce naklonila k levicové orientaci. V roce 1946 se konaly parlamentní volby, ve kterých zvítězila Komunistická strana (KS). Na začátku roku 1948 KS způsobila vládní krizi a chopila se moci, což změnilo režim a začal působit sovětský vliv. Poté následovalo zestátnění hospodářství, které bylo z části podvoleno potřebám východního bloku. Komunistické straně byla podřízená decentralizovaná státní správa a za jedinou ideologii byl považován marxismus-leninismus, který začal ovlivňovat všechny oblasti společenského života a v neposlední řadě i školství.

Země se stala svobodnou po událostech 17. listopadu 1989. Padl komunistický režim a v červnu 1990 svobodné parlamentní volby potvrdily demokratický vývoj. Ekonomika se začala přeměňovat z centrálně řízeného hospodářství na tržní ekonomiku. Slovensko tento přechod nezvládalo a proces byl často provázen vyhraňováním politických subjektů v obou zemích. V roce 1992 po parlamentních volbách v každé části federace vyhrály strany, které nebylo možné sloučit s jejich programy, a proto došlo k rozpadu československého státu a 1. 1. 1993 vznikly dva samostatné státy – Česká republika a Slovenská republika.²⁴

4.2 Ekonomické aspekty ČR

4.2.1 Vláda České republiky

Hlavním orgánem výkonné moci v zemi je vláda. Skládá se z předsedy vlády neboli premiéra, místopředsedů vlády a ministrů. Od roku 2021 je premiérem České republiky Petr Fiala.

Vláda podává Poslanecké sněmovně návrhy zákonů a také se k návrhům vyjadřuje. Mezi další pravomoci patří žádat, aby projednávání vládního návrhu zákona Poslanecká sněmovna skončila nejpozději do tří měsíců od jeho předložení, a to v případě, pokud s tím vláda spojí i žádost o vyslovení důvěry. Vláda je dále oprávněna vydávat nařízení k provedení zákona, které musí podepsat předseda vlády a oprávněný člen vlády. Všichni členové vlády se mohou účastnit schůzí obou komor a, také jejich výborů a komisí. Kdykoliv o to požádají, udělí se jim slovo.

²⁴Historický vývoj ČR, European Commission, 2021. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/historical-development-21_cs

Jmenování nové vlády probíhá po demisi nebo po odvolání předchozí vlády. K tomu dochází většinou po parlamentních volbách, nebo pokud původní vláda ztratí z nějakého důvodu důvěru Poslanecké sněmovny. Jmenování probíhá tak, že prezident jako první jmenuje předsedu vlády a na jeho návrh pak i ostatní členy vlády. Vláda má následně třicet dnů na to požádat Poslaneckou sněmovnu o důvěru. Aby byla důvěra vyslovena, musí hlasovat alespoň polovina přítomných poslanců. Jestliže Poslanecká sněmovna důvěru nevysloví, musí prezident jmenovat nového premiéra a také členy vlády. Pokud ani tato vláda neuspěje u Poslanecké sněmovny, prezident jmenuje premiéra, kterého mu navrhne předseda Poslanecké sněmovny. Jestliže nevysloví důvěru Poslanecká sněmovna ani na potřetí, pak prezident může Poslaneckou sněmovnu rozpustit a vypsat nové volby.

Hlasování o důvěře vlády musí proběhnout vždy po vzniku nové vlády nebo o něj může vláda požádat kdykoliv během plnění své funkce. Existuje ale také hlasování o vyslovení nedůvěry vlády. Situace vzniká, pokud minimálně 50 poslanců podá návrh. Nedůvěra je vyslovena, pokud hlasuje pro více než polovina všech poslanců. Tento proces je ovšem o něco složitější než vyslovení důvěry vlády.²⁵

4.2.2 Parlament České republiky

Parlament České republiky je dvoukomorový zákonodárný sbor a dělí se na Poslaneckou sněmovnu a Senát. V každé komoře působí jiný systém. Do Poslanecké sněmovny se volí 200 poslanců každé čtyři roky poměrným systémem. Senát se skládá z 81 senátorů a každé dva roku se obměňuje třetina členů při volbě dvoukolovým většinovým systémem.

Parlament plní nejdůležitější funkci a to zákonodárnou. Jednotliví poslanci, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku, ti všichni mohou navrhnout zákon. Návrh zákona poté musí projít ve sněmovně třemi čteními. V prvním čtení se odehrává obecná diskuse, výsledkem prvního čtení může být zamítnutí návrhu, vrácení k doděláním nebo poslání návrhu k dalšímu projednání. Ve druhém čtení probíhá obdobná diskuse jako v prvním čtení, s tím rozdílem, že zde mohou poslanci předložit pozměňovací návrh. Třetí čtení je věnováno pouze přijímání návrhů,

²⁵Vláda ČR, Rexter, 2021. Dostupné z: https://www.rexter.cz/rubriky/politika/vlada-ceske-republiky-jak-vznika-kdo-ji-jmenuje-a-jeji-pravomoci_840.html

které se týkají legislativně technických či jiných chyb. Ve třetím čtení lze podat návrh na opakování druhého čtení. Nakonec se hlasuje o návrhu zákona jako celku.

Aby návrh zákona pokračoval do Senátu, musí vyslovit souhlas více než polovina přítomných poslanců. Pokud Senát návrh neschválí, vrací se návrh zákona zpátky do Poslanecké sněmovny, kde je pro jeho přijetí potřeba více než polovina hlasů všech poslanců. Senát má třicet dnů na to, aby se k návrhu vyjádřil, a pokud tak neučiní, je návrh zákona automaticky přijat. Návrh zákona dále postupuje prezidentovi České republiky k podpisu. Prezident může využít právo veta. Prezidentské veto lze ale přehlasovat více než polovinou hlasů všech poslanců.²⁶

4.2.3 Vývoj ekonomiky od roku 1945

Česká republika má tržní ekonomiku orientovanou hlavně na export. Nejdůležitější pro export je výroba automobilů. Mezi hlavní odvětví průmyslu patří průmysl chemický, strojírenský, potravinářský a hutnický.

Těžký průmysl se po skončení války obnovil vcelku rychle. V porovnání s rokem 1937 dosahovala produkce těžkého průmyslu v roce 1945 již 50 % a v letech 1947–48 jej dokonce přesáhla o 10 %. Na druhou stranu lehký průmysl byl válečným období kompletně zničen a obnovoval se mnohem pomaleji. Problém nastával i v zemědělství, jehož produkce v porovnání s rokem 1937 dosahovala v roce 1953 úrovně 88 %. V roce 1948 převzala moc komunistická strana, která započala kolektivizační proces. Kolektivizace měla za důsledek zničení soukromých zemědělců. Zemědělská výroba vázla a plocha neobdělané půdy se zvyšovala, což se projevilo i u obyvatelstva, které zaznamenalo nedostatek potravin. Tento problém nastal i v oblasti průmyslu, kde komunisté rovněž zestátnovali majetek. V 50. letech byly podniky postupně znárodněny, a nakonec i živnosti byly zcela zrušeny.

Pod vládou komunistické strany byla ekonomika řízena centrálně stanovenými plány, které trvaly obvykle 5 let. Hlavním cílem těchto plánů bylo plnění hmotných cílů. Poptávka, nabídka, inflace, hospodářský cyklus ani další základní ekonomické jevy nebyly v plánech zohledněny. V roce 1949 byla založena Rada vzájemné hospodářské pomoci (RVHP), která byla zapojena do činnosti tvoření struktury ekonomiky. V rámci RVHP byla ekonomika Československa jednou z nejsilnějších, a to, proto, že těžila z vysokého podílu

²⁶Parlament ČR, 2021. Dostupné z: <https://spotrebitele.dtest.cz/stitek-13/parlament-cr/>

průmyslu (cca 60 % z celkové produkce), mechanizovaného zemědělství a z dobré dopravní sítě v porovnání s ostatními členskými zeměmi. To, že se země zaměřovala na těžký průmysl, mělo ale několik nevýhod – vysoká energetická náročnost výroby, vysoká exportní závislost ekonomiky a také špatný dopad na životní prostředí. Nízká produktivita práce, nedostatečná organizace a technologické zaostávání mělo za důsledek pokles konkurenceschopnosti domácích výrobků na světových trzích.

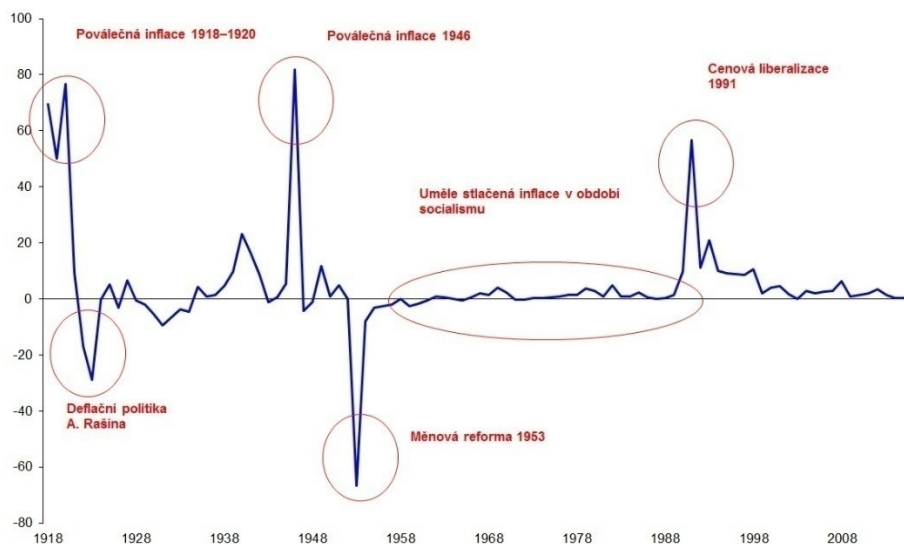
V letech 1968–1969 v zemi panovaly reformní snahy o změnu v řízení ekonomiky, sledování hodnotových ukazatelů a zvýšení finanční motivace zaměstnanců. Tyto reformy mohly zlepšit a ozdravit československou ekonomiku, avšak po vpádu vojsk Varšavské smlouvy byly všechny potlačeny. Následovalo období normalizace, které do určité míry znamenalo návrat ke „starým kořenům“. Situace se začala zlepšovat až v 80. letech, kdy byla uplatněna některá dílčí motivační opatření v praxi, jako například Reformy centrálního řízení a zvýšení role SBČS (Státní banka Československa). V roce 1989 vzrostla nespokojenost se socialistickým způsobem řízení ekonomiky, což vyústilo v Sametovou revoluci, která svrhla socialistický režim.

Ekonomická reforma byla zahájena v roce 1991. Ta začala přeměňovat centrálně řízenou ekonomiku na ekonomiku tržní. V lednu 1991 měla za důsledek jednorázová liberalizace většiny cen rapidní zvýšení inflace nad 55 %. Propad reálných mezd a ztráta trhů bývalé RVHP znamenal více než 11 % pád ekonomické aktivity. V následujících čtyřech letech se podařilo dostat inflaci pod 10 %, udržovat nízkou nezaměstnanost, obnovit ekonomický růst, stabilitu kurzu koruny a nalákat zahraniční kapitál ve formě přímých investic. Vše probíhalo při klidném rozdělování bývalé federace, postupující liberalizaci finančních trhů. Dále probíhaly změny v legislativní oblasti a masivní privatizace státního majetku – všechnen majetek se začal vracet původním majitelům. Do dnešní doby není všechnen majetek navrácen.

V 90. letech byl růst mezd větší, než produktivita práce což znamenalo spolu s volnějším fiskální politikou navyšování vnitřní nerovnováhy. V podmínkách malé české ekonomiky s fixním kurzem se tato nerovnováha neprojevovala ve zrychlující inflaci, ale ve vyšších dovozech a ve zvětšování deficitu běžných účtů platební bilance. V režimu fixního kurzu nebyla měnová politika schopna čelit růstu nerovnováhy. Zahraniční investoři ztratili důvěru a výsledkem byl masivní odliv krátkodobého kapitálu. V roce 1997 donutilo Českou národní banku oslabení kurzu koruny opustit režim fixního kurzu a nahradit ho režimem volného pohybu kurzu neboli plovoucího kurzu. V roce 1998

převyšovala inflace 13 % a snížit se jí podařilo až v roce 1999. Povedlo se stabilizovat inflaci a držet ji pod hodnotou 5 % a to díky novému režimu měnové politiky.²⁷

Graf 2: Vývoj inflace v letech 1918–2016 (v %)

Zdroj: ČNB, 2018

V důsledku světové finanční krize v roce 2009 byl zaznamenán ekonomický pokles o více než 4 %. V následujícím roce se situace nezlepšovala a globální, zejména evropská ekonomika nebyla schopna oživení. V průběhu roku 2011 dluhová krize v eurozóně znamenala další zpomalení ekonomického růstu a měla za důsledek ekonomický pokles v následujících dvou letech. Se snížením inflace hrozil pád do deflační pastí, ale tato hrozba byla odvrácena po uvolnění měnové politiky. To přispělo k návratu ekonomiky na původní trajektorii. Od roku 2014 začala klesat nezaměstnanost, rostla zaměstnanost a také mzdy. I přesto, že se uvolněním měnové politiky zabránilo deflaci, propadu cen energetických surovin a poklesu cen potravin, inflace se dále nemohla dostat na 2 %, což byl cíl ČNB. To se podařilo až na konci roku 2016. V roce 2017 se podařilo plnit inflační cíl a ekonomický vývoj byl příznivý. Měnová politika se vrátila ke standardním nástrojům, tedy k úrokovým sazbám.²⁸

²⁷Ekonomický vývoj ČR, ČNB, 2018. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/prurezova_temata_menova_politika/1_ekonomicky_vyvoj_na_uzemi_ceske_republiky.html

²⁸Ekonomický vývoj ČR, ČNB, 2018. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/prurezova_temata_menova_politika/1_ekonomicky_vyvoj_na_uzemi_ceske_republiky.html

4.2.4 Zaměstnanost

Míra zaměstnanosti – podíl zaměstnaných k populaci v dané věkové skupině. Tato míra očištěná od sezónních vlivů dosáhla v lednu 2021 u obyvatelstva ve věku 15 až 64 let 73,9 % a, oproti minulému roku se snížila o 1,1 %. Po očištění činila míra zaměstnanosti mužů 80,9 %, u žen míra zaměstnanosti dosahovala 66,6 %. U osob ve věku 15 až 29 let dosahovala míra očištěná od sezónních vlivů 43,9 %, ve věku 30 až 49 let 86,4 % a u osob ve věku 50 až 64 let 76,7 %.

Obecná míra nezaměstnanosti – podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivním neboli součet zaměstnaných a nezaměstnaných. U osob ve věku 15 až 64 let dosahovala míra nezaměstnanosti očištěná od sezónních vlivů v lednu 2021 3,3 % a meziročně se zvýšila o 1,3 %. U mužů míra nezaměstnanosti dosahovala 2,5 % a u žen 4,4 %.

Míra ekonomické aktivity – podíl ekonomicky aktivních k populaci v této věkové skupině. U osob ve věku 15 až 64 let dosahovala míra ekonomické aktivity očištěná od sezónních vlivů 76,5 %, proti minulému roku se snížila o 0,1 %. Míra ekonomické aktivity u mužů (po sezónním očištění) dosahovala 83 %, u žen 69,7 %.²⁹

²⁹ČSÚ, 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-leden-2021>

Tabulka 3: Míra zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (očištěné od sezónních vlivů) v letech 2017–2020 (leden)

Rok	Míra zaměstnanosti 15–64letých (%)			Obecná míra nezaměstnanosti 15–64letých (%)			Míra ekonomické aktivity 15–64letých (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
2017	73,1	80,2	65,8	3,6	3,0	4,3	75,8	82,7	68,8
2018	74,4	81,7	66,8	2,5	1,8	3,5	76,3	83,2	69,2
2019	75,3	82,2	68,2	2,1	1,8	2,6	77,0	83,7	70,0
2020	75,1	81,9	68,0	2,0	1,9	2,1	76,6	83,5	69,5
2021	73,9	80,9	66,6	3,3	2,5	4,4	76,5	83,0	69,7

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2021

4.2.5 Obyvatelstvo

V roce 2021 v České republice proběhlo po deseti letech sčítání lidu. Celkem na území ČR žije 10 524 167 obyvatel, o 87,6 tisíc více než v roce 2011. V rozdělení obyvatel podle pohlaví vedou lehce ženy, jejichž podíl představuje 50,7 %. Průměrný věk obyvatelstva je 42,7 let. Děti ve věku 0–14 let tvoří 16,1 % obyvatel, lidé ve věku 15–64 let 63,5 % a senioři starší 65 a více let 20,4 %. V porovnání s minulým sčítáním v roce 2011 zestárli muži i ženy v průměru o 1,7 let. Ve věku 15 a více let je 32,1 % obyvatelstva svobodných a necelých 50 % vdaných či ženatých. Svobodných žen je o poznání méně než mužů. Svobodní muži představují 37,5 %, zatímco svobodné ženy 26,9 %. Opět vzrostlo zastoupení obyvatelstva se vzděláním. U obyvatel ve věku 15 let a více má více než 50 % alespoň střední vzdělání s maturitou. Asi třetinu populace představují obyvatelé se středním vzděláním nebo vyučením bez maturity. Celých 18,7 % obyvatel má vysokoškolské vzdělání.³⁰

Dle výsledků sčítání je v ČR 1,3 milionu obyvatel věřících a hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti. Z toho se 740 tisíc hlásí k římskokatolické církvi, 32 tisíc k církvi evangelické a 23 tisíc k československé husitské církvi. Zbytek věřících se nehlásí k žádné církvi nebo náboženské společnosti. Více než 5 milionu lidí uvedlo, že nejsou věřící a přes 3 miliony obyvatel na otázku ohledně náboženství neodpovědělo.³¹

³⁰ČSÚ, 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vysledky-prvni>

³¹ČSÚ, 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira>

Tabulka 4: Přehled obyvatelstva v České republice (v tis.)

Rok sčítání	Obyvatelstvo celkem			Obyvatelstvo s českým státním občanstvím			Obyvatelstvo s cizím státním občanstvím		
	Celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
1991	10 302,2	4 999,9	5 302,3	10 079,1	4 890,8	5 188,2	.	.	.
2001	10 230,1	4 982,1	5 247,9	10 080,5	4 902,2	5 178,3	124,6	66,5	58,1
2011	10 436,6	5 109,8	5 326,8	9 924,0	4 817,7	5 106,4	422,3	242,3	179,9
2021	10 524,2	5 186,5	5 337,6	9 958,9	4 880,6	5 078,3	490,4	267,9	222,6

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2021

4.2.6 Doprava

Ekonomika by bez dopravy nemohla správně fungovat. Doprava tvoří základní podmínku pro správný chod průmyslu, zemědělství a služeb. Česká ekonomika se v souvislosti s dopravou neustále vyvíjí. Mezi cíle patří účastnit se na světové dopravě, šetrnost dopravy na životním prostředí, dopravu odstátňovat a racionálně rozdělovat.

V České republice je základem dopravního systému železniční a silniční doprava. Tímto způsobem se převáží 98 % nákladů a 95 % cestujících. Od 90. let klesá počet přepravených cestujících v autobusové a železniční dopravě, zato rapidně roste automobilová doprava. Roste rovněž odvětví letecké dopravy. Co se týče nákladní dopravy, dochází k přesunu ze železniční na silniční dopravu. Vzrostla tranzitní doprava, zvýšilo se zatížení silniční sítě a hraničních přechodů. Kvůli přesunu na silniční dopravu prudce klesá železniční a vodní doprava.³²

Silniční síť je v ČR poměrně rozsáhlá – kvalitní silnice III. třídy, dálnice a rychlostní komunikace. Nákladní silniční doprava představuje přibližně 67 %, u osobní dopravy je to asi 85 %. Jak nákladní, tak osobní doprava neustále roste, proto je kladen stále větší požadavek na modernizaci silniční sítě. Na rok 2022 je naplánované otevření 25,5 km nových dálničních úseků. Jedná se o pokračování dálnice D35 nebo obchvat

³²Doprava v ČR, Studijní svět, 2020. Dostupné z: <https://studijni-svet.cz/doprava-v-cr/>

Frýdku-Místku. Dále se otevřou obchvaty Církvic, Olbramovic nebo Chýnova. Naplánované je rovněž stavění dalších 50 km nových dálnic a 92,8 km silnic I. třídy.³³

4.2.7 Telekomunikace

Ústřední správní orgán v České republice, který má na starost výkon státní správy spojený s řízením elektronické komunikace a poštovních služeb je Český telekomunikační úřad (ČTÚ). Dále úřad spravuje například zabezpečení vybraných služeb v oblasti rozhlasového a televizního vysílání.

Pouze 3 roky po patentování vynálezu Alexandra G. Bella v roce 1882 byla v Praze zřízena první pevná telefonní síť. První telefonní stanice byly zavedeny v obchodě v Havířské ulici a v Richtrově domě na Malém náměstí, zde poté byla vybudovaná první telefonní ústředna. V roce 1883 byl vydán první telefonní seznam, o 10 let později v roce 1993 obsahoval několik stovek kontaktů.

Rozhlasové vysílání v České republice, které bylo zahájeno v květnu 1923 m bylo jako jedno z prvních v Evropě a bylo odvysílané z provizorního stanu ve Kbelích. Dnes působí Český rozhlas na Vinohradech a poskytuje služby rádia už přes 70 let. Mezi vůbec první stanice, které vysílaly, patří Radiojournal. Stanice se ozývala ze začátku jen z Prahy, později však zahájila vysílání i z Bratislavy.

Z televizního studia v Měšťanské besedě v Praze bylo 1. května 1953 odvysílané první televizní vysílání. Sledování televize se rychle oblíbilo, a tak ti, co vlastnili televizní přijímač, mohli v roce 1955 sledovat první sportovní přenos. Přímý přenos se vysílal o rok později v roce 1956 ze zimních olympijských her v Cortinad' Ampezzo.³⁴

³³MDČR, 2022. Dostupné z: <https://www.mdcr.cz/Media/Media-a-tiskove-zpravy/V-roce-2022-se-otevre-25,5-km-novych-dalnic-a-19,6>

³⁴Telekomunikace, CZinfo, 2022. Dostupné z: <http://www.czinfo.org/doku.php?id=telekomunikace>

5 Zahraniční obchod

5.1 Teorie zahraničního obchodu

Vědecké studie o úloze zahraničního obchodu v reprodukčním procesu existovaly už v době, kdy převládalo merkantilistické ekonomické myšlení, tedy v 17–18. století. Po dlouhá staletí měl merkantilismus velký vliv na obchodní a hospodářskou politiku státu a jeho hlavní úvahy byly postaveny na myšlence národních zájmů. Ranní merkantilisté spojovali národní bohatství s penězi a pozdní merkantilisté viděli význam peněz v tom, že jejich příchod do země znamenal levnější úvěr. Merkantilisty tyto představy přivedly k závěru, že zdrojem bohatství národa je zahraniční obchod – jeho význam spatřovali v jeho aktivní bilanci. Byli přesvědčeni, že rezervy drahých kovů jsou pro národní hospodářství životně důležité. Avšak jejich největším omylem bylo, že pokládali zahraniční obchod za hru „s nulovým součtem“. Jako kdyby mezinárodní obchod byl součástí hry a světové bohatství bylo dané. V této hře dle merkantilistů vyhrávali ti, kteří měli aktivní obchodní bilanci a prohrávali ti, kteří měli pasivní obchodní bilanci.

Angličtí klasikové, jako například Adam Smith, David Ricardo nebo John Stuart Mill, ve svých teoriích vyvrátili merkantilistické úvahy o tom, že zahraniční obchod je hra „s nulovým součtem“. Prokázali, že ve skutečnosti jde o hru „s pozitivním součtem“. Nezáleží na tom, jakou mají národy obchodní bilanci, obchod zvětšuje zúčastněným bohatství. Podstatou přínosů ze zahraničního obchodu jsou výhody dělby práce mezi národy, nikoliv toky peněz.

Adam Smith (1723–1790) byl první ekonom, který definoval úlohu zahraničního obchodu. V jeho díle „Pojednání o podstatě a původu bohatství národů“ charakterizuje výhody zahraničního obchodu v ekonomice. Dle něho, tajemství blahobytu světa spočívá v tom, že se každá země zaměří na výrobky, pro které má nejlepší předpoklady. V době, kdy Smith formuloval tyto závěry, byla Anglie „dílnou světa“. Díky průmyslové revoluci vyráběla země především průmyslové výrobky, které potřebovala vyvážet. Ve světě tyto výrobky neměly konkurenci, a tak si země mohla sama určovat prodejní ceny. Ostatní země světa byly na vývozu anglických průmyslových výrobků značně závislé a mohli za ně platit pouze surovinami nebo polotovary, které byli pro anglický průmysl nezbytné. Ceny za suroviny i výrobky byly částečně ovlivňovány dovozcem, Velkou Británií. Smithova teorie se nazývá teorie absolutních výhod, vyplývajících ze zahraniční směny.

I přesto, že byla tato teorie brzo překonána, ve své době výrazně obohatila dějiny ekonomického myšlení.³⁵

5.2 Význam zahraničního obchodu v ekonomice země

Na význam zahraničního obchodu se lze koukat několika způsoby. Jedním z nich by mohlo být zjištění, že čím větší je vzájemná hospodářská spolupráce dvou nebo více zemí, tím jsou vztahy těchto zemí stabilnější. S tímto zjištěním je možné označit vnější ekonomické vztahy jako poměry, které silně podporují mírovou spolupráci a značně snižují riziko rozporu. Pokud se jedná o sousední země, je zahraniční obchod nástrojem pro uchování a budování kvalitních sousedských vztahů.

Pro hodnocení zahraničního obchodu v ekonomice země se používá několik hledisek:

a) Efektivnost

Jde o snahu soustředit se v exportní politice pouze na ty výrobky, u kterých může země dosáhnout co největších úspor společenské práce. Na tyto dané výrobky je pak zaměřen výzkum, vývoj a další. Mezi země, které již v minulosti zaměřily své proexportní priority pouze na některé obory, patří například Japonsko. Tato země se soustředí hlavně na elektroniku, optiku, výrobu dopravních prostředků (automobily, motocykly, lodě) a také robotizaci.

b) Proporcionalita

Dostatečně velký domácí trh a průmyslovou základnu schopnou soběstačného vývoje má ve světě pouze malý zlomek států. Tyto země jsou schopné zajistit potřeby vlastní domácí průmyslové výroby, jelikož mají dostatek vlastních surovin. Mezi tyto země patří například USA, Rusko nebo také Čína, Indie a zčásti například Indonésie nebo Brazílie.

c) Demonstrativní efekt

Vizitku stavu a úrovně ekonomiky dané země představuje její vývozní program. Na druhou stranu dovozní program představuje způsob řešení nejen problému proporcionality. Jde o získání daných užitných hodnot, které země postrádá z nejrůznějších

³⁵SVATOŠ, M., Zahraniční obchod: teorie a praxe, 2009, s. 17

důvodů, ale také o nalezení zrychlení ekonomického rozvoje dovážející země. Jedná se o určitou ukázkou světového, technického, designového a módního směru, který může ovlivňovat společenský a ekonomický pokrok. Cílem může být i přenos světových trendů, mezi které patří například šíření ekologických aspektů, bezpečnost při práci, nové způsoby balení, náhrada energetických zdrojů za nové a netradiční zdroje atd.³⁶

5.3 Dovoz a vývoz

5.3.1 Vývoz zboží:

Z hlediska plnění představuje vývoz zboží oběh nebo dodání zboží z EU do třetích zemí (§ 66). Vývoz zboží je osvobozen od daně s nárokem na odpočet daně. Za vývoz není podle současné právní úpravy považován pouze výstup z tuzemska, ale také výstup zboží z území EU. V praxi je považován za vývoz i výstup zboží, které bylo zapsáno jako vývoz v jiném členském státě než v tuzemsku a je před tuzemsko přepravováno v tranzitu do jiného členského státu, z kterého zboží vstoupí do třetí země. Při posouzení přepravy se hledí na tuto právní úpravu a to proto, že přeprava, která začíná v jiném členském státě a tranzitem je zboží přepraveno přes tuzemsko do třetí země, je považována jako přeprava při vývozu, tudíž je osvobozena od daně.

Zboží je přepraveno prodávajícím, kupujícím nebo jinými zmocněnými osobami. Jedná se o vývoz i v tom případě, že přeprava je uskutečňována kupujícím, který nemá v tuzemsku místo pobytu nebo sídlo. Výjimkou nejsou ani ty případy, kdy kupující obstarává přepravu ze třetí země vlastními dopravními prostředky nebo zajišťuje přepravu pomocí dopravce, se kterým uzavře smlouvu o přepravě věci. O vývoz by se nejednalo, pokud by kupující měl sídlo nebo bydliště v tuzemsku, v tom případě by muselo nejdříve dojít k prodeji zboží v tuzemsku, a tím ke zdanitelnému plnění. Již před vývozem by bylo zboží vlastnictvím osoby třetí země. Plátce daně (původní vlastník) v těchto případech nemůže uvádět do daňového přiznání vývoz zboží, i když dle celních předpisů k vývozu došlo, dle DPH plátce již uskutečnil dodáním zboží v tuzemsku zdanitelné plnění. S jedním zbožím nelze uskutečňovat plnění dvakrát.³⁷

³⁶SVATOŠ, M., *Zahraniční obchod: teorie a praxe*, 2009, s. 21

³⁷GALOČÍK, LOUŠA, *DPH a účtování: přeprava, dovoz, vývoz, služby*, 2019, s. 90–104

5.3.2 Dovoz zboží

Za dovoz zboží je považován vstup zboží z třetí země na území Evropské unie. Zboží je dovezeno, pokud vstoupí na území kteréhokoliv členského státu, ale povinnost přiznat daň při dovozu zboží neplatí pokaždé, když vstoupí zboží z třetí země na území EU (§23). Zboží, které vstoupilo na území EU, se nachází v celním režimu a je tedy pod celním dohledem. Tato úprava zde hlídá, aby v této fázi nebylo zboží zcizeno. Pokud by došlo k odcizení pod celním dohledem předtím, než je zboží dodáno do místa určení, jednalo by se o porušení předpisů (porušení při dovozu zboží). Pokud v členském státě, na jehož území zboží vstoupilo, nebude zboží uvedeno do celního režimu, nevzniká povinnost přiznat daň. Daňová povinnost vzniká propuštěním do celního režimu.

O správu daně při dovozu se stará finanční úřad, a to i v případě, že je zboží dovezeno plátcem daně. Navíc v tomto případě vzniká povinnost přiznat daň, pouze pokud je zboží propuštěno do režimu volného oběhu nebo do režimu dočasného použití s částečným osvobozením od dovozního cla nebo do režimu konečného užití. V případech, kdy dojde při vzniku povinnosti přiznat daň k několika nezákonným jednáním, jako například zadání nepravdivých údajů nebo odnětí zboží celnímu dohledu, zůstává správcem daní celní úřad, a to i pokud je zboží dovezeno plátcem daně. Dovozece musí celnímu úřadu v případech, ve kterých vzniká povinnost přiznat daň, navrhnout zákonem zmíněné celní režimy předepsanou formou.³⁸

5.4 Inflace

„Inflace je obvykle chápána jako opakovaný růst většiny cen v dané ekonomice. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje – je-li v ekonomice přítomna inflace spotřebitelských cen, pak na nákup téhož koše zboží a služeb spotřebitel potřebuje čím dál více jednotek měny dané země.

V praxi je inflace v oblasti spotřebitelských cen měřena jako přírůstek tzv. indexu spotřebitelských cen. V ČR inflaci měří Český statistický úřad, na jehož internetových stránkách lze nalézt podrobnosti o jejím měření. Pokles inflace je označován jako deflace.

Pokud většina cen v ekonomice delší dobu klesá, hovoříme o deflaci.

³⁸GALOČÍK, LOUŠA, DPH a účtování: přeprava, dovoz, vývoz, služby, 2019, s. 90–104

Ceny spotřebitelského zboží a služeb přirozeně podléhají mnoha různým vlivům a mnohé z těchto vlivů jsou zcela či do značné míry mimo dosah opatření měnové politiky centrální banky. Protože v některých případech mohou být tyto vlivy obzvláště silné, například u ropy a zemního plynu, u zemědělské úrody či u zboží a služeb s regulovanými cenami, sledují se i jiné cenové indexy. Jedním z nich je korigovaná inflace bez pohonných hmot, což je index cen nepotravinářských položek spotřebního koše bez položek regulovaných cen, administrativních zásahů a bez pohonných hmot.

Do roku 2002 byl inflační cíl stanoven v tzv. čisté inflaci. Ta se počítá jako přírůstek cen v neregulované části spotřebního koše očištěný o vliv nepřímých daní, případně rušení dotací.“³⁹

5.5 Logistika v mezinárodním obchodě

Prostředky hmotné i nehmotné povahy se používají pro přemísťování zboží, což je nutné k realizaci každé obchodní operace, celkově nazývané jako logistika. Jako hmotné prostředky si lze představit obaly, zboží a materiál, mezi nehmotné prostředky patří logistické činnosti a služby zahrnující i pohyb informací. Cílem logistiky je uspokojení potřeb zákazníků v daném místě a čase.

Při volbě logistických prostředků je třeba hledět na řadu faktorů, které souvisí s fyzickým přemístěním předmětu. Do značné míry je toto ovlivněno podmínkami kupní smlouvy. Ovlivňujícími faktory mohou být například klimatické podmínky, velikost zboží, druh obalu, přepravní vzdálenost, technické vybavení apod. Vzhledem k tomu, že Česká republika nemá přístup k moři, používají podnikatelské subjekty námořní dopravní cesty pouze zprostředkovaně. Není tedy jiná možnost než využívat nákladnější suchozemské možnosti dopravy, které v České republice převládají. Jedná se především o silniční a železniční dopravu. Tento nedostatek v jisté míře vyvažuje z makroekonomického pohledu alespoň poskytování služeb zahraničním tranzitním přepravcům.

V jednotce „tunový kilometr“ jsou nejčastěji měřeny a vykazovány přepravní výkony. Přeprava jedné tuny nákladu na vzdálenost jednoho kilometru je rovna jednomu tunovému kilometru.

³⁹ČNB, 2021. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-to-je-inflace/>

Největší podíl celkových přeprav zaujímá doprava námořní (více než 50 %), oproti tomu doprava silniční a železniční je mnohem nižší (přibližně 15 % každá). V některých zemích se využívá i doprava říční (Nizozemí). Letecká doprava je využívána nejméně.

V zahraničním obchodě jednotlivých zemí závisí na teritoriální a komoditní struktuře výše přepravních nákladů. V České republice je značné množství obchodních činností uskutečňováno se sousedními státy, tudíž jsou i celkové přepravní náklady poměrně nízké.⁴⁰

5.6 Dovození podmínky a dokumenty

5.6.1 Dovození do Číny

Čínská lidová republika si pečlivě hlídá, jaké zboží se do země dováží, proto je import spojen s nejrůznějšími obchodními opatřeními. Zahrnuje kvóty, certifikace, dovozní licence a etikety. Mezi další opatření, které dělá dovoz obtížnějším, patří inspekční osvědčení. Celní systém představuje celou řadu dílčích předpisů. Aktuální přehled platných licencí lze nalézt na stránkách „MINISTRY OF COMMERCE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA“. Veškeré zboží při vstupu do země musí projít hygienickou kontrolou, která se provádí v karanténním oddělení na hranici nebo v provinčním karanténním úřadě. Místo kontroly závisí na sortě výrobků a místě určení.

5.6.2 Celní a devizové předpisy

Veškeré informace o celních podmínkách, tarifech a předpisech jsou napsané v publikaci „Oficiální celní průvodce“, zpracovaný všeobecnou celní správou ČLR. O celní předpisy se v ČLR stará Všeobecná celní správa, Ministerstvo obchodu, Komise pro celní tarify Státní rady a „China National Regulatory Commission for Certification and Accreditation“.

Co se týče celních poplatků, dělí se na dvě skupiny – všeobecné a smluvní neboli preferenční. Na zboží přivezené ze zemí, které nemají celní náležitosti upraveny smluvně (nejsou jim poskytovány nejvyšší výhody a nejsou členy WTO) se uplatňují všeobecné celní poplatky. Smluvní poplatky jsou uplatňovány na země, které mají celní

⁴⁰MACHKOVÁ, ČERNOHLÁVKOVÁ, SATO, Mezinárodní obchodní operace. 6., aktualiz. a dopl. vyd., 2014, s. 161.

náležitosti upraveny smluvně. Hodnota celního poplatku se stanovuje na základě ceny CIF, vybírá je Generální správa spolu s daní z přidané hodnoty. Pokud si celnice není jistá cenou vypočítanou deklarantem, uplatní jinou cenu, která byla použita u stejného nebo podobného zboží dováženého ze stejné země. Ačkoliv bývá tento postup poněkud častý, vzniká na něj řada stížností ze strany mezinárodních obchodníků.

Pokud se do Číny dováží zboží, které je určeno pro prezentaci na výstavách, veletrzích nebo jako vzorek pro nějaké jednání, nepodléhá.

5.6.3 Kontrola vývozu a dovozu

V případě vývozu se dělí kontrola do čtyř kategorií. Do první kategorie patří pašované zboží, které nesmí být vyváženo. Druhá kategorie se skládá ze zboží s vývozním omezením, kde je potřeba vývozní licence. Do třetí kategorie patří zboží podléhající vývozním kvótám a poslední čtvrtá kategorie zahrnuje ostatní zboží.

Zboží, které se do Číny nesmí dovážet: zbraně, munice, výbušniny, cenné papíry, tiskoviny, magnetická média a fotografie, které uráží či poškozuje politické, ekonomické nebo morální zájmy země, dále drogy, jedy, nemocná zvířata, rostliny, čerstvé jídlo, léky a čínské měny.

Zboží, které se z Číny nesmí vyvážet: platina, umělecké předměty, chráněná zvířata a rostliny. Země také zakazuje vyvážet materiál (tiskoviny, filmy, fotografie), u kterého by mohlo dojít k vyzrazení státních tajemství. Některé položky jsou zakázané na základě mezinárodních smluv a na některé je potřeba získat vývozní povolení (licence), které vystavuje Ministerstvo obchodu ČLR. Část vývozu podléhá vývozním kvótám zahrnující množstevní omezení.

Dokumenty potřebné pro vývoz: celní prohlášení, a pokud je potřeba tak i vývozní povolení a inspekční osvědčení.⁴¹

⁴¹Čína, Business INFO, 2021. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Metodika zahraničního obchodu se zbožím v ČR

Poté, co v roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské Unie, se legislativně upravilo zjišťování údajů o vývozu a dovozu. Také se změnila daňová pravidla, která měla vliv na odvětví, jejíž data do obchodu vstupují, a proto bylo zapotřebí v české statistické praxi definovat zahraniční obchod se zbožím a možnosti statistiky pohybu zboží přes hranice.

6.1 Zahraniční obchod se zbožím

Ukazuje, jak výkonná je česká ekonomika z pohledu vývozu a dovozu. Jedná se o skutečný obchod realizovaný mezi Českou republikou a zahraničními subjekty neboli obchod, kde se mění vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty. Tato statistika ukazuje přesněji obchodní bilanci zahraničního obchodu české ekonomiky než statistika pohybu zboží přes hranice.

6.2 Pohyb zboží přes hranice

Tato statistika udává pouze údaje o fyzickém pohybu zboží přes hranice ČR. Nezáleží tedy na tom, zda mezi Českou republikou a zahraničními subjekty dochází k obchodu. Pro potřeby Eurostatu je tato statistika v souladu s požadavky poskytování dat o pohybu zboží. Data o exportu a importu jsou založena na fyzickém transferu zboží z a na území České republiky, což znamená, že jsou údaje mezinárodně srovnatelné.⁴²

⁴²ČSÚ, 2020. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-vzonu_m

7 Obchodní vztahy

7.1 Obchodní vztahy Číny s ČR

Pro Českou republiku je Čína druhým největším dovozcem a čtvrtým největším obchodním partnerem. Z dlouhodobého hlediska mají vývozy ČR do Číny rostoucí sklon. V roce 2007 byl zaznamenán nárůst o téměř 60 % a v roce 2010 o 53 %. Vysoký nárůst byl zaznamenán také v letech 2011, a to o více než 30 %. Mezi lety 2012–2013 se držel nárůst v rozmezí 8–11 %. Z dat lze vyčíst, že se od roku 2007 vývoz téměř ztrojnásobil.⁴³

V roce 2015 vývoz zboží z ČR do ČRL činil 1,67 mld. EUR (meziroční nárůst o 8,2 %). Dovoz dosáhl výše 17,04 mld. EUR (meziroční nárůst o 29,3 %). Obrat se zvýšil na 18,71 mld. EUR při záporné bilanci (saldo) ČR ve výši – 15,372 mld. EUR.

Největší meziroční nárůst vyvezeného zboží zaznamenala ČR v roce 2017 o 23,3 %. U dovozu v roce 2016 došlo k snížení o 7,3 % a největší nárůst se zaznamenal v roce 2018 o 22,4 %. V roce 2020 dosáhl vývoz 2,277 mld. EUR, což představuje meziroční nárůst o 3,1 %. Dovoz činil 27,091 mld. EUR a meziročně se zvýšil o 6,9 %.

Saldo obchodu v neprospěch ČR je stálý důsledek obchodních vztahů s Čínou. Do Číny se české zboží dostává přes další země v podobě reexportů, tudíž i čínské zboží se do ČR reexportuje přes přibližně 75 zemí.⁴⁴

Tabulka 5: Data o vývozu a dovozu ČR s Čínou (v mld. EUR, pohyb zboží přes hranice)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vývoz z ČR	1,672	1,733	2,137	2,189	2,208	2,277
Dovoz do ČR	17,137	15,977	18,098	22,148	25,334	27,091
Saldo	-15,466	-14,243	-15,961	-19,958	-23,126	-24,814
Obrat	18,810	17,711	20,235	24,337	27,542	29,368

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2021

⁴³MZV, 2015. Dostupné z: https://www.mzv.cz/ekonomika/cz/servis_exporterum/teritorialni_informace/-mzv-publish-cz-encyklopedie_statu-asie-cina-ekonomika-ekonomicka_charakteristika_zeme.html

⁴⁴Čína, Business INFO, 2021. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

7.2 Obchodní vztahy Číny s EU

Evropská unie je největší světovou ekonomikou, a i po Brexitu ji Čína považuje za důležitého partnera v multipolárním světě. Od roku 2003 jsou jejich vzájemné vztahy stále intenzivnější a neustále se prohlubuje spolupráce v ekonomice, udržitelném rozvoji, globálním řízení a v boji proti terorismu.

S Čínou má EU největší import a druhý největší export, celkově je Čína pro EU nejdůležitějším obchodním partnerem. Pro Čínu je EU druhým největším obchodním partnerem (první je ASEAN). Z dat Evropské komise – v roce 2020 dosahoval dovoz z Číny do EU cca 383,4 mld. EUR (nárůst o 5,6 % oproti roku 2019). Vývoz činil cca 202,6 mld. EUR (nárůst o 2,2 %). Bilance obchodu se v roce 2020 rovnala přibližně 180,8 mld. EUR (nárůst o 9,8 %).⁴⁵

Tabulka 6: Data o vývozu a dovozu Číny s EU (v mld. EUR)

	2018	2019	2020
Vývoz z EU	187,95	198,22	202,57
Dovoz do EU	342,64	362,95	383,40
Saldo	-154,68	-164,73	-180,83
Obrat	530,59	561,17	585,97

Zdroj: Businessinfo, 2021

⁴⁵Čína, Business INFO, 2021. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

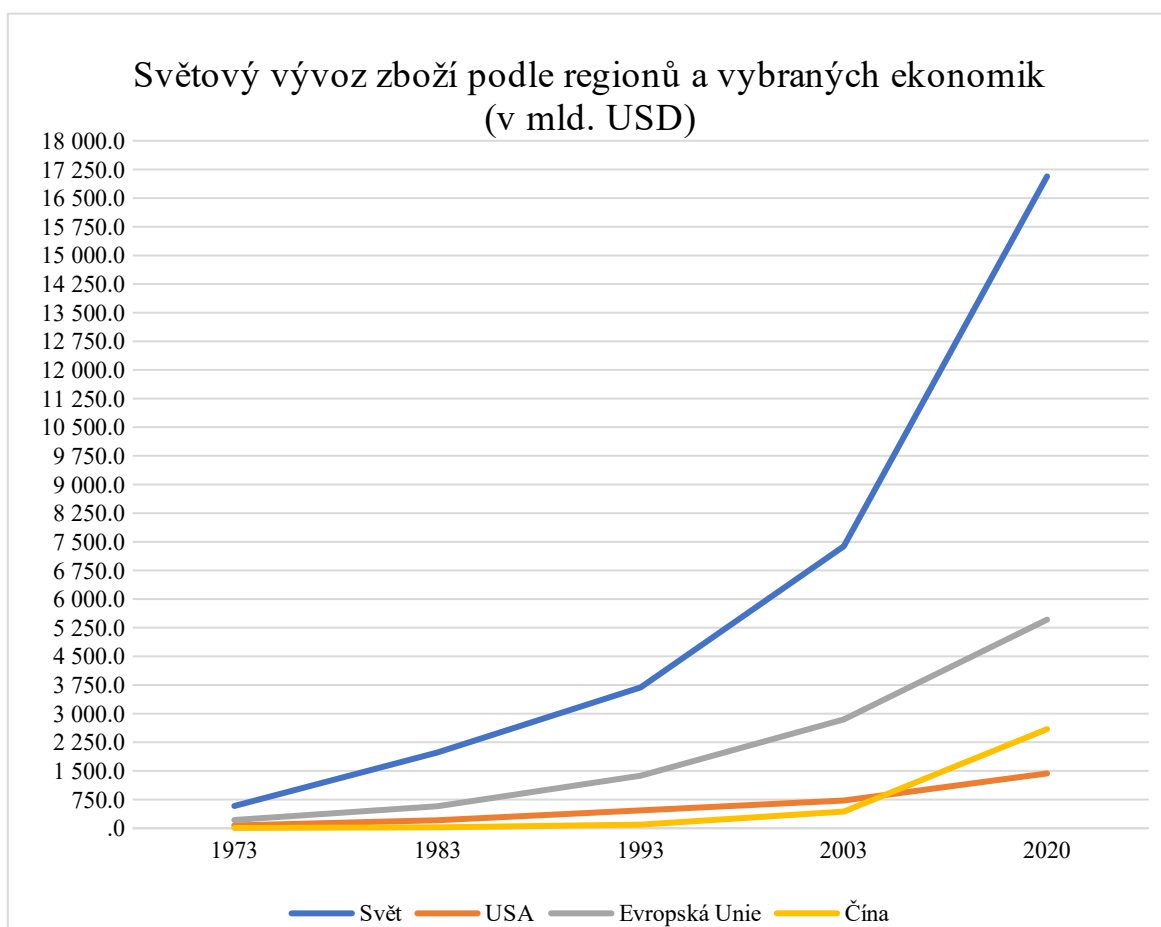
8 Trend vývozu a dovozu

8.1 Vývoj vývozu v letech 1973, 1983, 1993, 2003 a 2020

Z grafu můžeme vidět, že se vývoz zboží v průběhu let rapidně zvyšoval. Mezi lety 1973 až 1983 zaznamenal vývoz ve světě nárůst o 217,5 %, tedy na 1,183 bilionu dolarů. V dalších desetiletích se zvyšoval přibližně o 100,7 %. Od roku 2003 do roku 2020 se hodnota vývozu ve světě zvýšila na 17,07 bilionu dolarů, to znamená zvýšení o 131,2 %.

V USA vývoz zboží zaznamenal zvýšení mezi lety 1973–1983 o 191,4 %. V následujících letech již nebyl nárůst tak prudký. Mezi lety 1993–2003 se vývoz zvýšil o pouhých 55,7 % na 723,4 miliard dolarů. Za dalších 17 let byl zaznamenán nárůst o 98,2 %. V roce 2020 vykazoval vývoz hodnotu 1,434 bilionu dolarů.

Graf 3: Světový vývoz zboží podle regionů a vybraných ekonomik

Zdroj: vlastní zpracování

Data: WTO, 2021

V Evropské unii vývoz zaznamenal největší nárůst mezi lety 1973–1983. V roce 1983 vykazoval hodnotu 575 miliard dolarů. V průběhu dalších let nebyl nárůst stejně prudký. V roce 2020 dosahoval vývoz hodnoty 5,462 bilionu dolarů. Oproti roku 2003 bylo zaznamenáno zvýšení o 91,7 %.

Hodnoty čínského vývozu zboží rostly rapidně. Mezi lety 1973–1983 se hodnoty zvýšily o 280,9 %. V roce 1993 dosahoval 92,2 miliard dolarů. Největší nárůst zaznamenal vývoz mezi lety 2003–2020 o téměř 500 %. V roce 2003 hodnota vývozu byla 435,5 miliard dolarů a v roce 2020 2,595 bilionu dolarů.

Tabulka 7: Světový vývoz zboží podle regionů a vybraných ekonomik (v mld. USD)

Region	1973	1983	1993	2003	2020
Svět	579,0	1 983,0	3 688,0	7 382,0	17 070,0
Čína	5,8	22,1	92,2	435,5	2 594,6
USA	70,6	205,9	464,7	723,4	1 433,9
Evropská Unie	214,2	575,3	1 375,6	2 849,5	5 462,4

Zdroj: vlastní zpracování

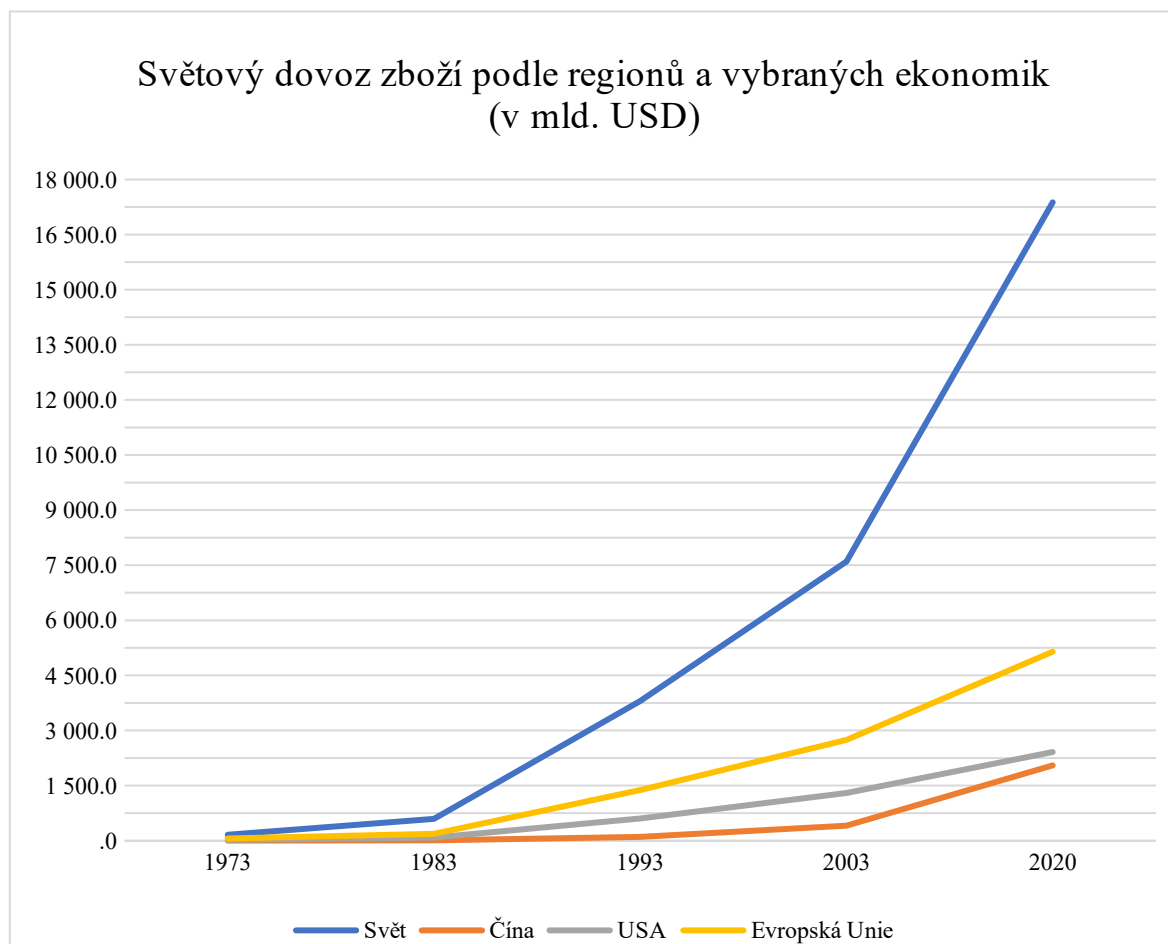
Data: WTO, 2021

8.2 Vývoj dovozu v letech 1973, 1983, 1993, 2003 a 2020

Z grafu je patrné, že dovoz ve světě od roku 1973 rapidně rostl. Ve světě zaznamenal největší nárůst mezi lety 2003 až 2020 a to o 128 %, hodnota dovozu v roce 2020 dosahovala hodnoty 17,376 bilionu dolarů.

Čína dlouhá léta stála s dovozem daleko za USA. V roce 1983 mělo USA dovoz větší o celých 18,9 miliard dolarů. Avšak ke konci roku 2020 začala Čína USA dohánět a hodnoty dovozu jsou podle posledních dostupných dat téměř stejné. V Číně hodnota dovozu v roce 2020 byla 2,05 bilionu dolarů a v USA 2,415 bilionu dolarů.

Graf 4: Světový dovoz zboží podle regionů a vybraných ekonomik

Zdroj: vlastní zpracování

Data: WTO, 2021

Všeobecně největší nárůst dovozu zboží byl zaznamenán mezi lety 1983 a 1993. V Číně se hodnota zvýšila za 10 let o neuvěřitelných 1484,6 %, v roce 1983 byl dovoz zboží 6,5 miliardy a v roce 1993 už 103 miliard dolarů. V USA se dovoz zvýšil v roce 1993 o 520 miliard dolarů, což vykazuje nárůst o 611,8 %. Čína se i v dalších letech potkávala s většími nárůsty hodnot dovozu zboží, u USA zvýšení nebylo tak rapidní.

Rovněž Evropská Unie zažila zvýšení mezi lety 1983 a 1993 o 1,190 bilionu dolarů. Stejně jako USA, v dalších letech nebylo další zvýšení tak výrazné. V roce 2003 dosahoval dovoz 2,743 bilionu dolaru a v roce 2020 5,143 bilionu dolarů.

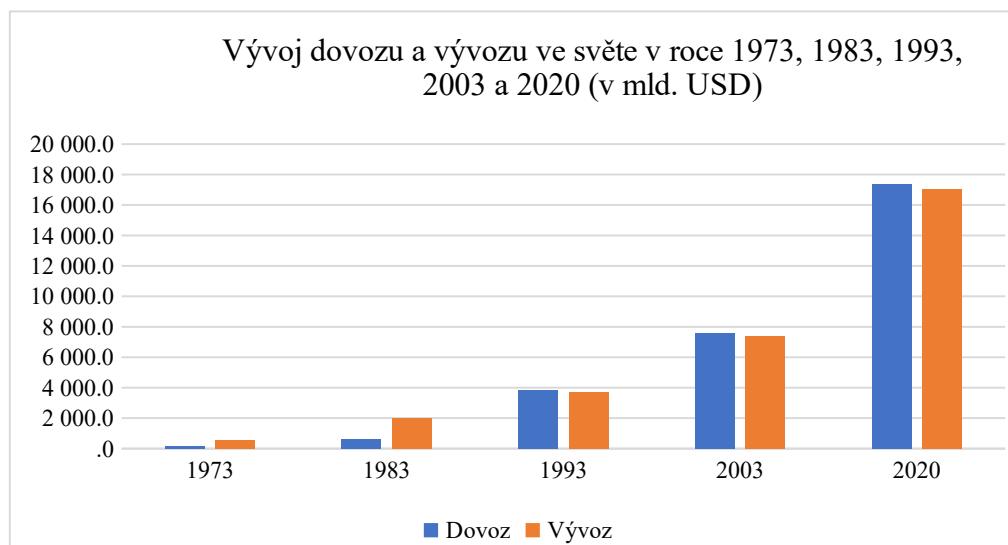
Tabulka 8: Světový dovoz zboží podle regionů a vybraných ekonomik (v mld. USD)

Region	1973	1983	1993	2003	2020
Svět	164,0	594,0	3 805,0	7 599,0	17 376,0
Čína	1,5	6,5	103,0	410,3	2 050,4
USA	20,4	85,0	605,0	1 299,0	2 415,3
Evropská Unie	61,0	186,6	1 377,0	2 743,3	5 143,3

Zdroj: vlastní zpracování

Data: WTO, 2021

Pokud porovnáme hodnoty vývozu a dovozu za roky 1973, 1983, 1993, 2003 a 2020 lze říct, že se vyvíjely velice podobně. Ve světě hodnota dovozu v roce 2020 byla 17,376 bilionu dolarů a vývozu 17,07 bilionu dolarů. Čína si vede lépe ve vývozu zboží, Evropská Unie má rovněž větší hodnoty vývozu než dovozu. Naopak USA si nechává více zboží dovážet. Dovoz USA v roce 2020 byl větší o 1,431 bilionu dolarů.

Graf 5: Vývoj dovozu a vývozu ve světě v roce 1973, 1983, 1993, 2003 a 2020

Zdroj: vlastní zpracování

Data: WTO, 2021

9 Komoditní struktura Českého exportu a importu s Čínou

Od roku 2016 do roku 2020 nejvíce vyváženými předměty z České republiky do Číny byly motorová vozidla a stroje. Nejvíce dováženým předmětem byla elektronická a počítačová zařízení, konkrétně mobilní telefony. Český export se ale neustále rozvíjí a již se nevyváží pouze automobily, stroje nebo sklářské výrobky, roste rovněž počet vyvážených komodit a služeb. Export roste v důsledku navazování stále více spoluprací českých firem na čínském trhu.⁴⁶

V roce 2019 výrazně vzrostl počet dovážených produktů v oblasti zemědělství, lesnictví a rybníkářství. Tento nárůst byl způsoben masivním výkupem českého dříví. Od ledna do května 2019 bylo do Číny dovezeno přes 350 tisíc tun nezpracovaného tuzemského dřeva, jedná se o trojnásobek více než v roce 2018. Pro Česko se tak Čína stala v roce 2019 třetím největším odběratelem čerstvě vytěžených, lehce opracovaných stromů. Nejen Česká republika se podílela na zásobování Číny dřevem, přebytek dříví zaznamenávaly i ostatní země Evropské unie, tudíž i pro ně tento odběr znamenal zajímavé obchodní spolupráce.

Důvodem proč Čína začala odebírat takové množství dřeva od České republiky je kůrovcová kalamita, se kterou Čína bojovala. Pozitivně nepřispěl ani meziročně 40% výpadek dovozu z Ameriky.⁴⁷

9.1 Česká republika na mezinárodním veletrhu v Číně

V listopadu 2018 navštívil prezident Miloš Zeman expozici na dovozním veletrhu „China International Import Expo“ v Šanghaji spolu s dalšími zástupci 60 firem za účelem rozšířit kontakty a navázat spolupráce. O jaké konkrétní firmy se jednalo, udržovala hospodářská komora v tajnosti, avšak některé informace vyšly na povrch. Škodovka, která prodala v roce 2017 v Číně celkem 325 tisíc vozů, představila novou Škodu Kodiaq GT – první SUV kupé vyrobené přímo pro Čínu. Obchod měla uzavřít i investiční skupina PPF, kterou vlastnil dnes již zesnulý Petr Kellner.⁴⁸

⁴⁶Lidovky, 2018. Dostupné z: https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/export-z-ceska-do-ciny-dramaticky-pokulhava-za-dovozem.A181109_233356_pozice-tema_lube

⁴⁷E15, 2019. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/cina-skupuje-ceske-drivi-dobre-plati-a-nehledi-na-kvalitu-1361007>

⁴⁸Lidovky, 2018. Dostupné z: https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/export-z-ceska-do-ciny-dramaticky-pokulhava-za-dovozem.A181109_233356_pozice-tema_lube

V roce 2019 se Česká republika znovu zúčastnila mezinárodní expozice dovozního veletrhu „China International Import Expo“ v Šanghaji. Česko představilo zemi pomocí dvou expozic – národní a komerční. Presentaci si připravilo ministerstvo průmyslu a obchodu. Zemi představilo pod novým konceptem „Czech Republic: The Country For The Future“. Národní expozice byla o něco větší než komerční a představilo se zde celkem 13 firem z několika různých odvětví, jako například: automobilový a letecký průmysl, obor biotechnologie a nanotechnologie, optika, strojírenství, cestovní ruch, zemědělství nebo vzdělání. Presentace se účastnili také pracovníci agentur Czech Trade, Czech Tourism a Czech Invest. V komerční expozici se představilo 14 firem z oblasti sklářství a designu.

„V českém pavilonu si mohli návštěvníci prohlédnout superrychlý ultralight Shark Aero, nový model Škody Superb, elektronový mikroskop Tescan, dalekohledy a optické přístroje Meopta, patentovanou biotechnologii Hydal firmy Nafigate Corporation, šaty z nanomateriálů od návrhářky Lady Vyvialové, výsledky výzkumu laserových aplikací v centru HiLASE, frézovací hlavu pro obráběcí centra od TOS Varnsdorf nebo moderní designovou světelnou instalaci Bomma.“⁴⁹

⁴⁹Mezinárodní veletrh v Číně, Business INFO, 2019. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/cesi-zaujali-na-veletrhu-v-sanghaji-inovacemi-i-tradicnimi-vyrobky/>

10 Dopady pandemie COVID-19

10.1 Ekonomika České republiky po nástupu pandemie

Pandemie koronaviru zasáhla v obrovském měřítku celý svět. Na začátku pandemie bylo nejdůležitější zdraví obyvatel, avšak postupem času se dostává do popředí ekonomický dopad. Ekonomika zažila největší pokles od světové krize v roce 2009, vliv na to měly zejména opatření zavedená proti šíření koronaviru. Snížil se počet firemních investic, průmyslové objednávky a exporty. To vše mělo negativní vliv na ekonomiku.

První vlna negativně zasáhla většinu sektorů, najdeme ale i výjimky jako například dopravní a přepravní služby, které díky první vlně zbohatly a dařilo se také odvětví informačních a komunikačních technologií.

Vláda vydala kompenzační programy, které sice nepokryly veškeré ztráty, ale částečně podnikatelům pomohly a ti tak dokázali překonat první vlnu. Větší problémy jak zdravotnické, tak ekonomické začaly s příchodem druhé vlny. Opět nastoupila na řadu protiepidemická opatření a znovu se zmrazila ekonomika. Podniky se opět zavřely, omezilo se fungování služeb a snížil se tok peněz. Negativní vliv tato opatření měla na stejná odvětví jako v první vlně, týkalo se to především gastronomie, cestovního ruchu, kultury, služeb a spousty dalších. Podniky byly nuceny propouštět své zaměstnance a v horším případě musely ukončit podnikatelskou činnost.

Propouštění zaměstnanců způsobilo větší nezaměstnanost v České republice a to o 2 % v období od března do září 2020. Došlo ke zvýšení především cyklické nezaměstnanosti – snížila se poptávka po zboží a službách, čím se změnil poměr mezi nabídkou a poptávkou po pracovních místech.

Jak moc velké dopady měla pandemie koronaviru na českou ekonomiku se ukáže až v následujících několika letech.⁵⁰

10.2 Vliv na zahraniční obchod

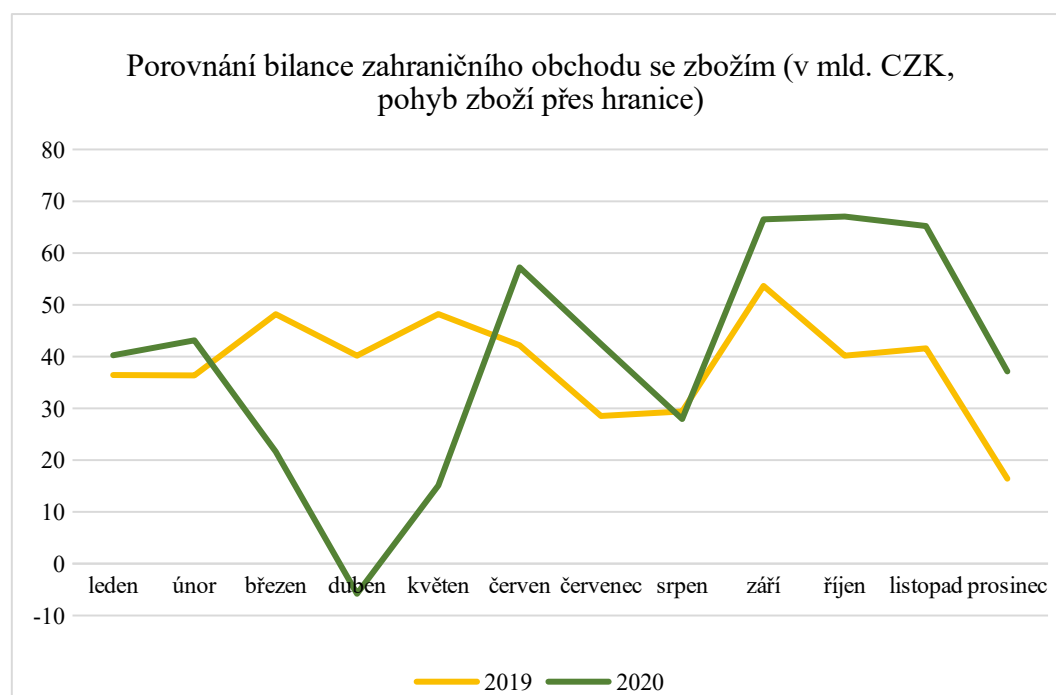
V prosinci 2019 způsobilo snížení kladného salda bilance s motorovými vozidly schodek, avšak za celý rok 2019 skončila bilance v přebytku, dokonce ve vyšším než minulý rok. Hodnotově se v roce 2019 vyvezlo více zboží, ale tempo růstu vývozu

⁵⁰Deloitte, 2020. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/about-deloitte/COVID-19-ekonomicke_dopady.pdf

i dovozů zpomalilo. Na straně exportů to bylo způsobené úbytkem zahraniční poptávky a na straně importů slabou investiční aktivitou. Za celý rok 2019 se hodnota vývozu zvýšila o 2 % a dovozu o 0,6 %. Celková bilance zahraničního obchodu se zvýšila o 50,5 miliard Kč na 149 miliard Kč.

Z pohledu statistiky pohybu zboží přes hranice se hodnota vývozu zvýšila na 319,2 miliard Kč, oproti minulému roku je to zvýšení o 0,8 %. Dovoz se zvýšil na 302,9 miliard Kč, což vykazuje meziroční zvýšení o 1,4 %. Obchodní bilance skončila v prosinci s přebytkem 16,4 miliard Kč, oproti minulému roku se snížil o 1,6 miliard Kč.

Graf 6: Porovnání vývoje bilance zahraničního obchodu

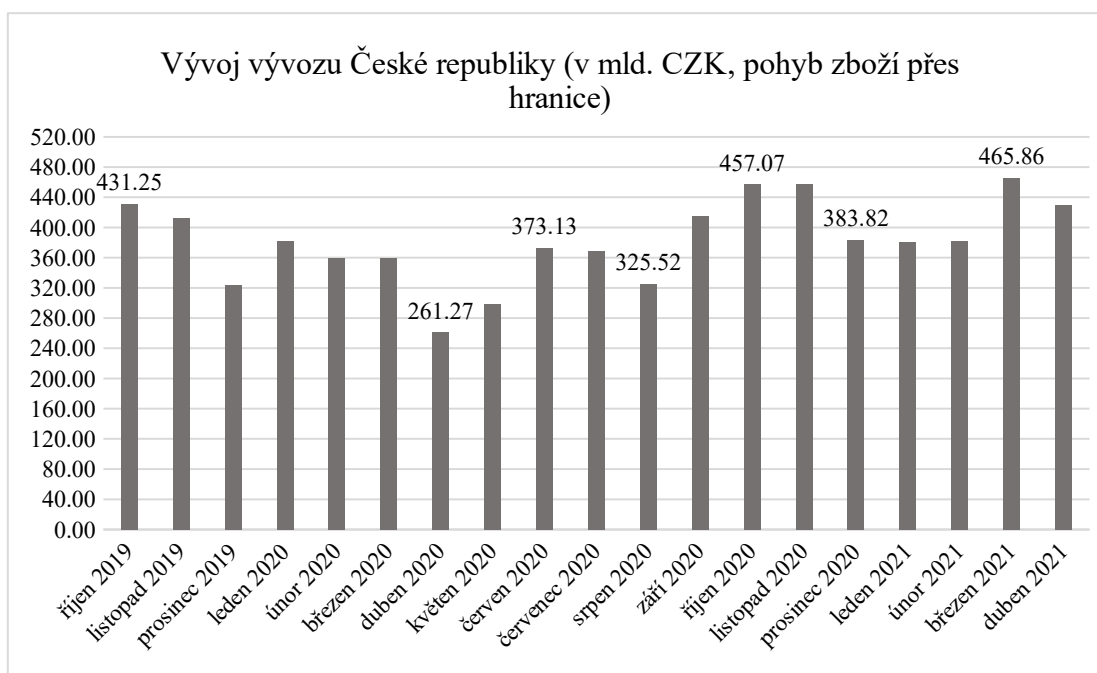
Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2021

V dubnu 2020 se vyplnilo očekávání a zavedená opatření proti šíření koronaviru způsobila několik důsledků. Mezi ně patří obzvláště úbytek přechodů přes hranice, pozastavená výroba a výrazný pokles celosvětové poptávky. To vše zapříčinilo výrazný propad vývozu a dovozu. Na velkém úbytku obchodní bilance měl vliv především propad obchodu s motorovými vozidly. Bilance v dubnu skončila schodkem 26,9 miliard Kč, což je o 42,9 miliard méně než minulý rok. Hodnota vývozu v dubnu 2020 meziročně klesla na 191,4 miliard, což vykazuje meziroční snížení o necelých 40 %, hodnota dovozu klesla o 27 % na 218,3 miliard Kč.

Statistika pohybu zboží přes hranice vykazovala hodnotu vývozu v dubnu 2020 s meziročním snížením o 34,1 % na 256,4 miliard Kč a dovozu o 24,1 % na 265 miliard Kč. Obchodní bilance skončila schodkem 8,6 miliard Kč, v porovnání s minulým rokem se jedná o snížení o 48,8 miliard Kč.⁵¹

Graf 7: Vývoj českého vývozu od září 2019 do dubna 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2021

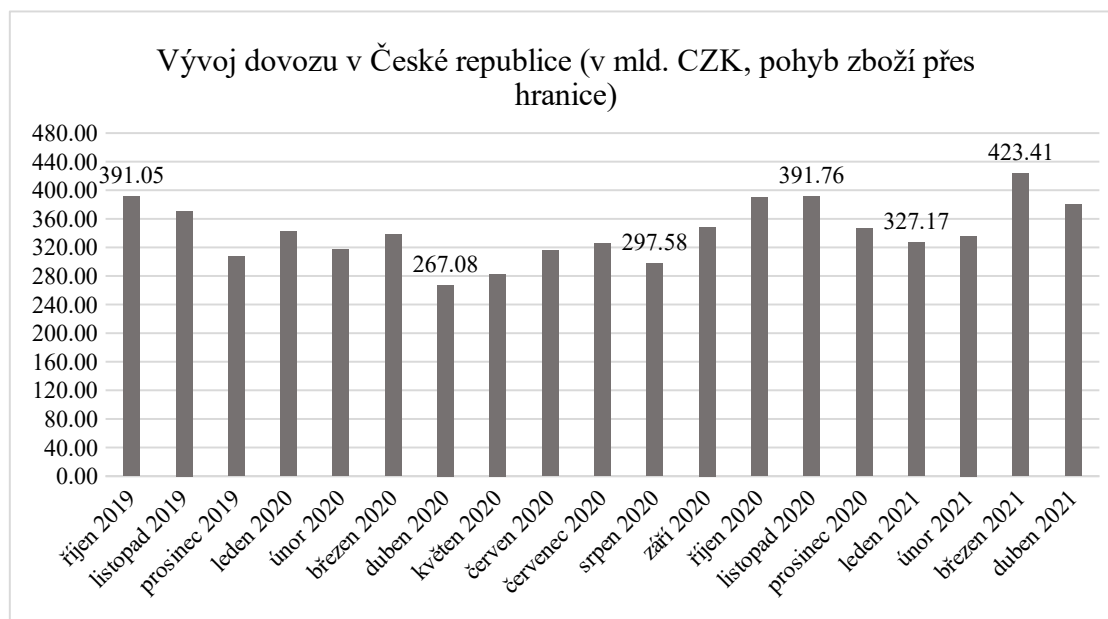
Za celý rok 2020 vykazovala bilance obchodu rekordní přebytek ve výši 190 miliard Kč. Takto velký nárůst přebytku byl způsoben omezením dovozu ropy a plynu. Hodnota dovozu se meziročně zvýšila o 4,5 % a dovozu o 5,9 %.⁵²

V pojetí pohybu zboží přes hranice se snížila hodnota vývozu o 3,1 % a dovozu 4,3 %. Přebytek obchodní bilance skončil ve výši 39,3 miliard Kč, o 22,9 miliard Kč více než minulý rok.

⁵¹MPO, 2021–2022. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/statistiky-zahranicniho-obchodu/>

⁵²MPO, 2021–2022. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/statistiky-zahranicniho-obchodu/>

Graf 8: Vývoj českého dovozu od září 2019 do dubna 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2021

10.3 Zahraněční obchod Čínské lidové republiky

Pandemie ovlivnila hned několik aspektů, mezi něž patří například výroba léků, průmyslových výrobků, oblečení ale i výroba potravin. Čínský vývoz byl ovlivněn třemi významnými faktory. Začala klesat zahraniční poptávka, zahraniční ekonomika stagnovala, což vedlo k úbytku produkce čínských výrobků a velký počet kontrol na hranicích zpomalil a omezil logistiku obchodu. Čínský vývoz efekt těchto tří faktorů již poznal, a to po minulé pandemii a finanční krizi v roce 2008, proto si experti myslí, že pandemie způsobí narušení domácí nabídky, sníží se celosvětová poptávka a naruší se globální hodnotové řetězce.⁵³

10.3.1 Vliv na dovoz a vývoz

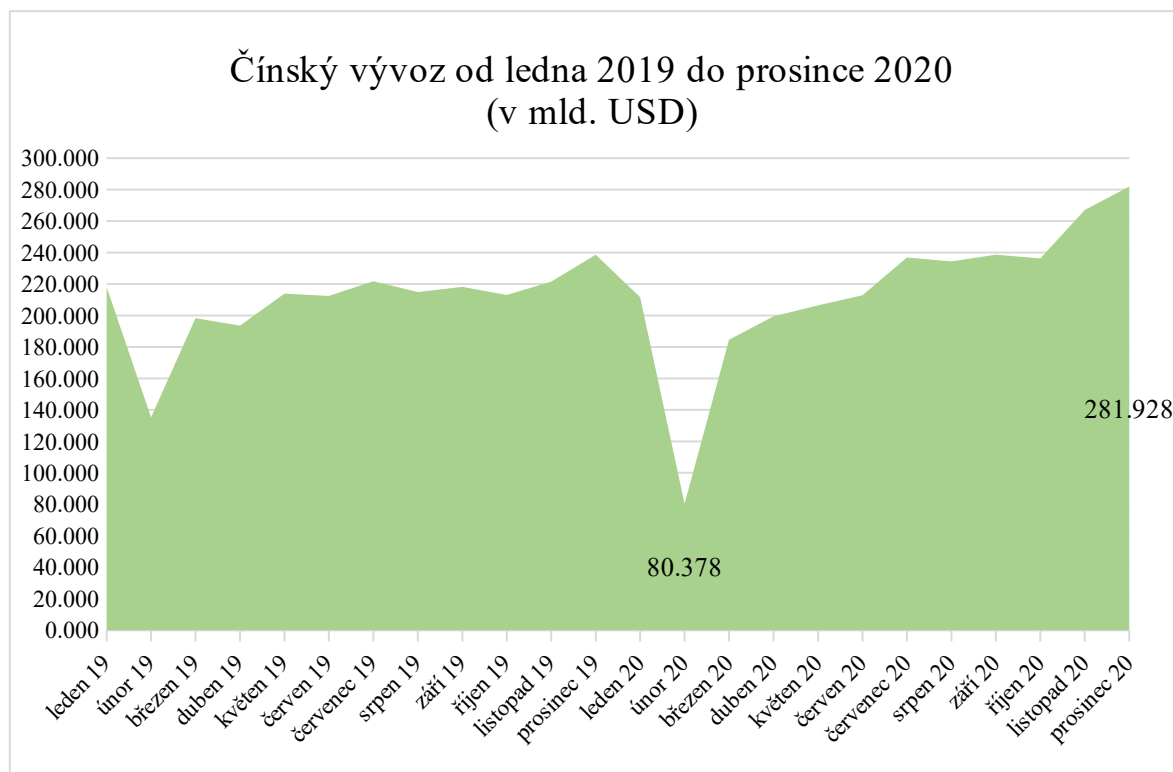
Začátkem roku 2019 zaznamenal čínský vývoz lehký úpadek na hodnotu 135 miliard USD. V dalších měsících ovšem vývoz opět rostl a na konci roku 2019 v prosinci dosahoval vývoz 238 miliard USD.

Z následujícího grafu je patrné, že vývoz prudce klesl začátkem roku 2020 v únoru na hodnotu přibližně 80 miliard USD. Čína se z tohoto úpadku vzpamatovala velice rychle

⁵³Influence of the COVID-19 Pandemic, Frontiersin, 2021. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.682693/full>

a v březnu se vývoz navýšil o téměř 100 miliard USD. V prosinci 2020 vývoz dosahoval hodnoty 281 miliard dolarů, což je o 18 % více než minulý rok.

Graf 9: Vývoj čínského vývozu od ledna 2019 do prosince 2020

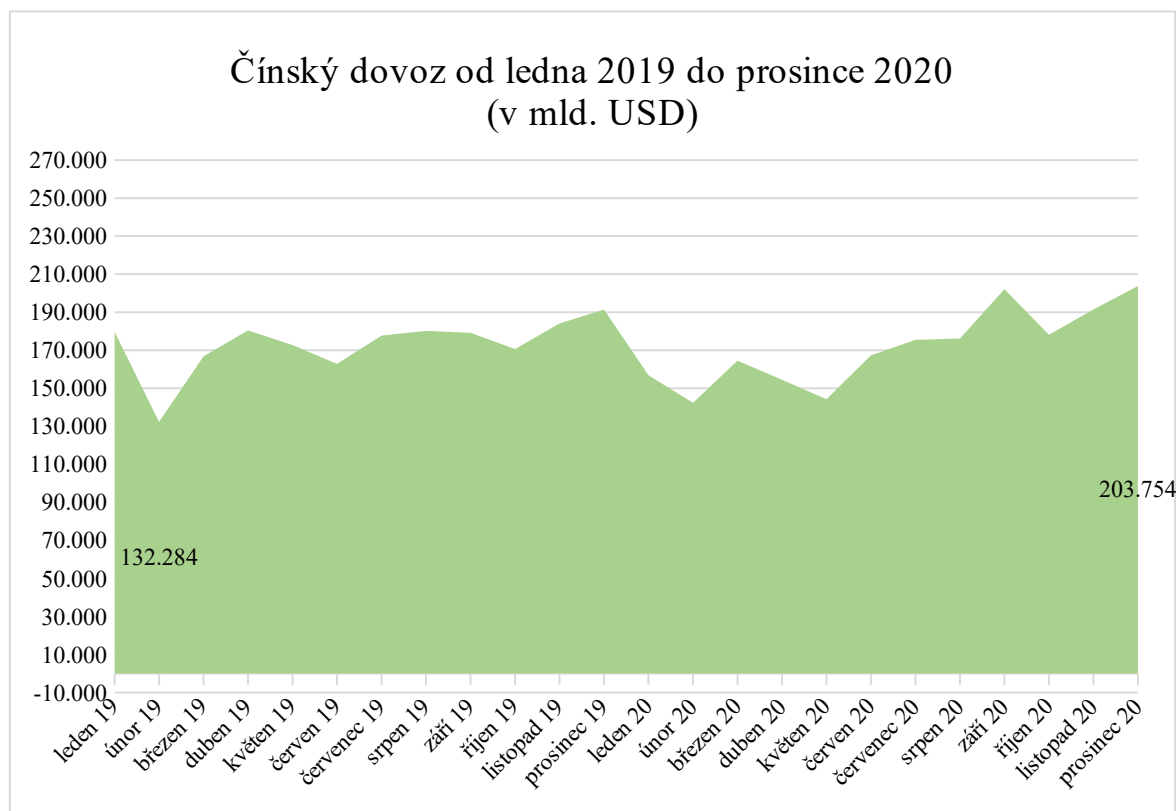

Zdroj: vlastní zpracování

Data: English Custom, 2021

Na rozdíl od vývozu nezaznamenal dovoz žádný větší úbytek. Na začátku roku 2019 v únoru se dovoz snížil na 132 miliard USD. Během března a května se ale opět vzpamatovává a na konci roku 2019 dosahoval hodnoty 191 miliard USD. Od začátku roku 2020 můžeme vidět lehké kolísání, ale při porovnání s vývozem se nejedná o žádné rapidní úpadky.

Graf 10: Vývoj čínského dovozu od ledna 2019 do prosince 2020

Zdroj: vlastní zpracování

Data: English Custom, 2021

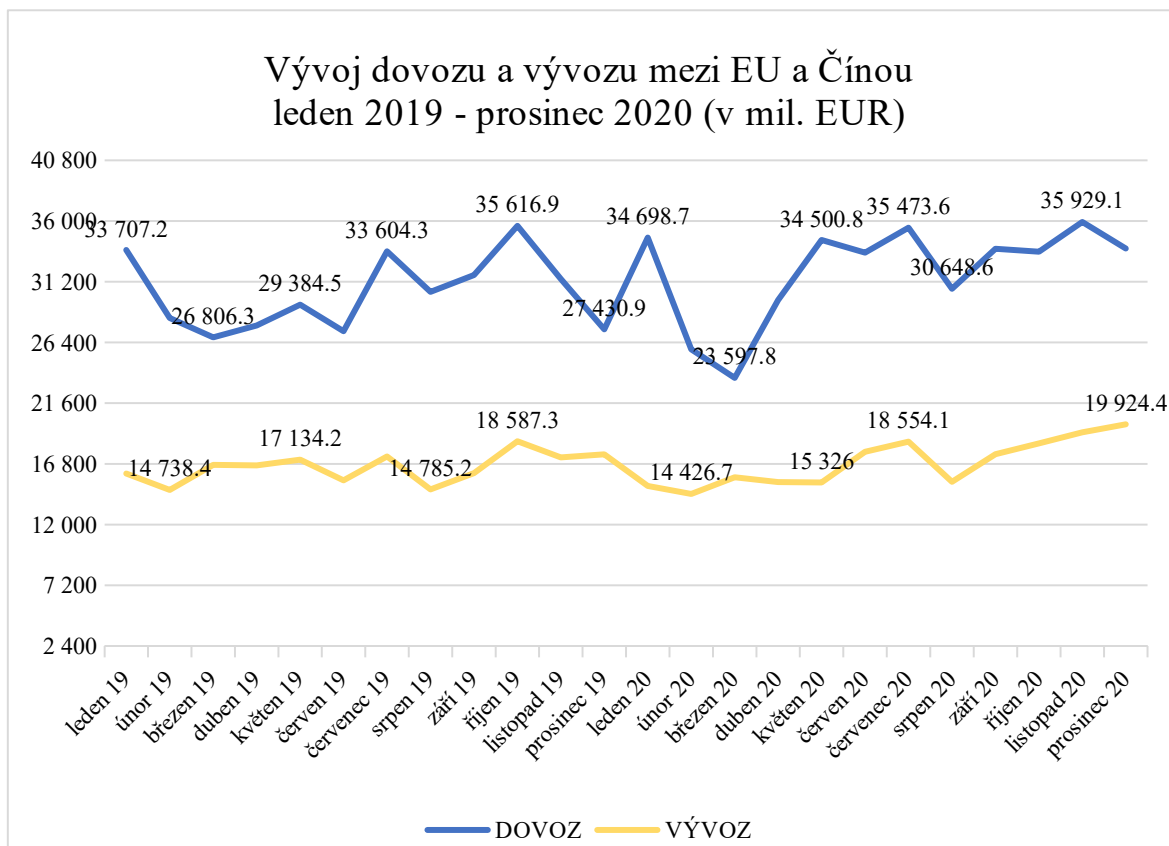
10.4 Vývoj vývozu a dovozu z Evropské Unie do Číny 2019–2020

V roce 2020 způsobila krize COVID–19 pokles vývozu i dovozu mezi EU a Čínou.

Vývoz v roce 2019 začínal na 16 miliardách EUR, dále mírně kolísal až do října 2019, kdy dosahoval vývoz 18,5 miliard EUR. V únoru 2020 byl zaznamenán největší pokles, vývoz dosáhl minima 14 miliard EUR. Na konci roku 2020 v prosinci se vývoz zvýšil na 19,9 miliard EUR. To znamenalo zvýšení o 13% oproti prosinci 2019.

Na začátku roku 2019 poklesl dovoz na hodnotu 26 miliard EUR, do října značně kolísá a v prosinci je zaznamenán pokles na 27 miliard EUR. V lednu 2020 vystoupal dovoz na necelých 35 miliard EUR. Následuje největší pokles v březnu 2020, kdy dovoz dosáhl minima 24 miliard EUR. Na konci roku 2020 v listopadu dosahoval dovoz hodnoty necelých 36 miliard EUR, dovoz se tak oproti minulému roku zvýšil o 20%.

Graf 11: Dovozy a vývozy mezi EU a Čínou od ledna 2019 do prosince 2020 (v mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování

Data: Eurostat, 2022

11 Závěr

Cílem práce bylo porovnat Českou republiku a Čínskou lidovou republiku. Z pohledu kulturních spoluprací bylo zjištěno, že ČR a Čína mají dlouhodobé kulturní vztahy již od 50. let. Z kulturního hlediska mají země společného více, než by se mohlo na první pohled zdát, avšak co se týče historického a politického hlediska jsou země velmi odlišné. V Číně vládne komunismus již přes 70 let, zatímco Česká republika již přes 30 let představuje demokratickou republiku.

I přes politické odlišnosti jsou země schopné již léta spolu udržovat přátelský vztah ve prospěch obou zemí. Ačkoliv český export již řadu let pokulhává za dovozem, což má za následek zápornou obchodní bilanci, Česká republika se neustále snaží oblast exportu rozvíjet. Důkazem je i pravidelná účast České republiky na mezinárodním veletrhu v Číně, kde Česko předvedlo řadu firem, které měly možnost navázat obchodní spolupráce s Čínou.

Při vytváření vývoje zahraničního obchodu České republiky jsem vyzorovala, že ČR využívá dvě statistiky – „pohyb zboží přes hranice“ a „data zahraničního obchodu“. Obě tyto statistiky jsou v práci popsány a použity.

Zahraněční obchod se neustále mění a vyvíjí. Pro pokračování práce by bylo zajímavé neustále sledovat vývoj komoditní struktury vývozu a dovozu a jaké aspekty tento vývoj ovlivňují, například přírodní katastrofy. V roce 2019 bylo důvodem zvýšeného vývozu z České republiky produktů z oblasti zemědělství, lesnictví a rybářství napadení čínských lesů kůrovcem a výpadek amerického dodavatele dříví do Číny.

Pandemie COVID-19 nejvíce ovlivnila export nejen České republiky, ale i Čínské lidové republiky. Čína zaznamenala úbytek už na začátku roku 2019, avšak největší pokles byl zaznamenán na začátku roku 2020. Rovněž český export zaznamenal úpadek v dubnu 2020. Čína jako jedna z mála zemí vykazovala i přes následky pandemie lehký ekonomický růst. Odhady pro vývoj české ekonomiky se uvírají spíše směrem hospodářského poklesu. Těmito prognózami si však nemůžeme být zcela jistí, a skutečné důsledky pandemie se dokonale projeví až v následujících letech.

12 Seznam internetových zdrojů

1. BusinessInfo.cz. Čína | BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 18.9.2021]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
2. Co to je inflace? - Česká národní banka. [online]. Copyright © ČNB 2022 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-to-je-inflace/>
3. Česká-republika: Historický vývoj | Eurydice. [online] [cit. 1.01.2022]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/historical-development-21_cs
4. Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 18.9.2021]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>
5. Český jazyk - CZinfo.ORG. start [online] [cit. 15.9.2021]. Dostupné z: <http://www.czinfo.org/doku.php?id=cj>
6. Češi zaujali na veletrhu v Šanghaji inovacemi i tradičními výrobky | BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 20.02.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/cesi-zaujali-na-veletrhu-v-sanghaji-inovacemi-i-tradicnimi-vyrobky/>
7. Čína – Inflace v zemi je na postupu, Kurzy.cz [online] [cit. 1.01.2022]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/592498-cina-inflace-v-zemi-je-na-postupu-ppi-v-dubnu-rostl-o-6-8--nejrychleji-za-3-5-roku/>
8. Čínská měna: Yuan nebo Renmimbi, definice. [online]. Copyright © [cit. 10.8.2021]. Dostupné z: <https://portalfamososbr.com/cs/pages/7824-china-s-currency-yuan-or-renmimbi-definition>

9. Čínská města jsou jako celé země. Ale za jakou cenu? – Roklen24.cz. – Ekonomika, trhy, finance [online]. Copyright © Roklen Holding a.s. [cit. 10.8.2021]. Dostupné z: <https://roklen24.cz/cinska-mesta-jsou-jako-cele-zeme-ale-za-jakou-cenu/#a/iZMSx>
10. Čínština –Multimediální česká otevřená encyklopedie - Multimediaexpo.cz [online] [cit. 10.8.2021]. Dostupné z: <http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/%C4%8C%C3%ADn%C5%A1tina>
11. Doprava v ČR | Studijni-svet.cz. [online] [cit. 15.9.2021]. Dostupné z: <https://studijni-svet.cz/doprava-v-cr/>
12. Dřevo z Českých lesů putuje ve velkém do Číny | E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události [online]. Copyright © 2001 [cit. 20.02.2022]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/cina-skupuje-ceske-drivi-dobre-plati-a-nehledi-na-kvalitu-1361007>
13. Ekonomický vývoj na území České republiky – Historie ČNB. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/prurezova_temata_menova_politika/1_ekonomicky_vyvoj_na_uzemi_ceske_republiky.html
14. European Commission [online] [cit. 16.2.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/ext_lt_maineu
15. Export z Česka do Číny [online] [cit. 18.10.2021]. Dostupné z: https://www.ceskapozice.lidovky.cz/tema/export-z-ceska-do-ciny-dramaticky-pokulhava-za-dovozem.A181109_233356_pozice-tema_lube
16. GENERAL ADMINISTRATION OF CUSTOMS PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA – Official statistics – export, import [online] [cit. 15.9.2021]. Dostupné z: <http://english.customs.gov.cn/statics/report/monthly.html>

17. Geografie - CZinfo.ORG. start - CZinfo.ORG [online] Dostupné z:
<http://www.czinfo.org/geografie>
18. China Inflation Rate 1987-2022 | Macro Trends. Macrotrends | The Long-Term Perspective on Markets [online]. Copyright © 2010 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.macrotrends.net/countries/CHN/china/inflation-rate-cpi>
19. Jazyk, kultura a lidé v Číně | Cestujlevne.com. Cestuj levně tam, kam tě srdce táhne [online]. Copyright © Cestujlevne.com [cit. 2.10.2021]. Dostupné z:
<https://www.cestujlevne.com/pruvodce/cina/kultura>
20. Kulturní odlišnosti mezi ČR a ČRL | [cit. 16.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.mfa.gov.cn/ce/cecz//cze/jkgk/Kulturn/t127013.htm>
21. Metodika zahraničního obchodu se zbožím | Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 3.12.2021] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-vzonu_m
22. Ministerstvo dopravy ČR – Média a tiskové zprávy. Ministerstvo dopravy ČR – Domovská stránka [online]. Copyright © 2022 [cit. 16.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.mdcr.cz/Media/Media-a-tiskove-zpravy/V-roce-2022-se-otevire-25,5-km-novych-dalnic-a-19,6>
23. Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. Copyright © Copyright 2005 [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/statistiky-zahranicniho-obchodu/>
24. MINISTRY OF COMMERCE PEOPLES'S REPUBLIC OF CHINA| [online] [cit. 21.11.2021] Dostupné z: <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/gazette/>
25. Nákladní doprava – časové řady | Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 16.2.2022] Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/czso/nakladni_doprava_casove_rady

26. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR | [online] [cit. 15.1.2022]. Dostupné z:
https://www.mzv.cz/ekonomika/cz/servis_exporterum/teritorialni_informace/-mzv-publish-cz-encyklopedie_statu-asie-cina-ekonomika-ekonomicka_charakteristika_zeme.html
27. Obyvatelstvo České republiky | Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 3.12.2021] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide
28. Pandemie koronaviru rozkolísala zahraniční obchod | Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 3.12.2021]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/pandemie-koronaviru-rozkolisala-zahranicni-obchod>
29. Parlament ČR | spotrebitele.dtest.cz. [online] [cit. 1.01.2022]. Dostupné z:
<https://spotrebitele.dtest.cz/stitek-13/parlament-cr/>
30. První odhad dopadů pandemie COVID-19 na ekonomiku ČR – Česká národní banka. [online]. Copyright © ČNB 2022 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Prvni-odhad-dopadu-pandemie-COVID-19-na-ekonomiku-CR/
31. Sčítání 2021, náboženská víra | Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 2.02.2022] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira>
32. Sčítání obyvatelstva 2021 | Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 2.02.2022] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vysledky-prvni>
33. Telekomunikace - CZinfo.ORG. start - CZinfo.ORG [online] [cit. 2.02.2022]. Dostupné z: <http://www.czinfo.org/doku.php?id=telekomunikace>
34. TheWorldFactbook – TheWorldFactbook. [online] [cit. 2.02.2022]. Dostupné z:
<https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

35. Vláda ČR – složení ministerstva, jmenování, členové a kontakt | Rexter.cz. | Ověřené recenze, návody a informace z politiky [online]. Copyright © [cit. 09.02.2022].
Dostupné z: https://www.rexter.cz/rubriky/politika/vlada-ceske-republiky-jak-vznika-kdo-ji-jmenuje-a-jeji-pravomoci_840.html
36. Vodstvo v ČR | Vodní strážci. | Úvod [online]. Copyright © 2022 [cit. 13.02.2022].
Dostupné z: <https://vodnistrazci.cz/voda-v-prirode/vodstvo-v-cr>
37. World Bank Open Data – GDP (current US\$) - China | Data [online]. Copyright © [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=CN>
38. World Trade Organization – Homepage – Global trade [online]. Copyright © [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf?fbclid=IwAR1m8st6umTd5VodcH8drOl4MTAjwx1BFFzw4_xDCdPD6IJKH15hTgXOGFo
39. Základní charakteristika, Zájedzdy.cz [online]. Copyright © 2000 [cit. 09.02.2022].
Dostupné z: <https://www.zajedzdy.cz/cina-mzv-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled-1/#section-685f6838-92fe-48d3-bf15-f714cf37b9ee>
40. Základní informace o České republice | Golden Prague Eventss.r.o. DMC | [online]. Copyright © 2022 [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:
<http://www.golden-prague.cz/zakladni-informace-o-ceske-republice.html>
41. Základní zeměpisné údaje – Čína | China–embassy.org| [online] [cit. 09.02.2022].
Dostupné z: <http://cz.china-embassy.org/cze/zggk/t126987.htm>
42. Zaměstnanost, nezaměstnanost a ekonomické aktivity obyvatelstva České republiky | Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 09.02.2022]., Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/cris/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-leden-2021>

13 Seznam použité literatury

1. FOJTÍKOVÁ, Lenka. Compliance Číny s WTO: jak Čína dodržela mnohostranné obchodní závazky a jak usilovala o získání statusu tržní ekonomiky. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-528-6
2. GALOČÍK, Svatopluk a František LOUŠA. DPH a účtování: přeprava, dovoz, vývoz, služby. 8. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, [2019]. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-0798-8.
3. HEBNAR, Jan. Obchod s Čínou bez rizika a se ziskem. Praha: Mladá fronta, 2016. ISBN 978-80-204-4183-6.
4. MACHKOVÁ, Hana, Eva ČERNOHLÁVKOVÁ a Alexej SATO. Mezinárodní obchodní operace. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4874-0.
5. JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem. Brno:2009. Encyklopedie Britannica – průvodce. ISBN 978-80-7217-681-6.
6. MÖHVALDOVÁ, Jana– Obchodní spolupráce České republiky s Čínou. Liberec, 2010. Bakalářská práce. Technická univerzita v Liberci Ekonomická fakulta.
7. SVATOŠ, Miroslav. Zahraniční obchod: teorie a praxe. Praha: Grada, 2009. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2708-0.

14 Přehled použitých zkratk

ASEAN	Association of South East Asian	Sdružení národů jihovýchodní Asie
BRICS	Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jižní Afrika	
CIF	Cost, Insurance and Freight	Náklady, pojištění a přepravné
CNY, RMB	Čínský jüan	
CZK	Česká koruna	
ČLR	Čínská lidová republika	
ČR	Česká republika	
ČTÚ	Český telekomunikační úřad	
EU	European Union	Evropská unie
EUR	Euro	
G20	Největší ekonomiky světa	
HDP	Hrubý domácí produkt	
KČ	Koruna česká	
KS	Komunistická strana	
KSČ	Komunistická strana Číny	
OSN	Organizace spojených národů	
PPP	Purchasing Power Parity	Parita kupní síly
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci	
SBČS	Státní banka československá	
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik	
USA	United State of America	Spojené státy americké
USD	United States Dollar	Americký dolar
VSLZ	Všečínské shromáždění lidových zástupců	
WTO	World Trade Organization	Světová obchodní organizace

15 Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Věková struktura obyvatelstva (v %)	18
Tabulka 2: Data zobrazující základní ekonomické ukazatele Číny	19
Tabulka 3: Míra zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (očistěné od sezónních vlivů) v letech 2017–2020 (leden)	33
Tabulka 4: Přehled obyvatelstva v České republice (v tis.)	34
Tabulka 5: Data o vývozu a dovozu ČR s Čínou (v mld. EUR, pohyb zboží přes hranice)	44
Tabulka 6: Data o vývozu a dovozu Číny s EU (v mld. EUR)	45
Tabulka 7: Světový vývoz zboží podle regionů a vybraných ekonomik (v mld. USD)	47
Tabulka 8: Světový dovoz zboží podle regionů a vybraných ekonomik (v mld. USD)	49
Tabulka 9: Srovnání HDP deseti čínských měst s HDP vybraných zemí	68
Tabulka 10: Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 1991 až 2021	68
Tabulka 11: Silniční nákladní doprava – přeprava zboží dle komodit (v tis. tun)	69
Tabulka 12: Komoditní struktura vývozu z ČR do Číny od 2016 do 2020 (v mil. Kč)	70
Tabulka 13: Komoditní struktura dovozu z Číny do ČR od 2016 do 2020 (v mil. Kč)	71

Seznam grafů:

Graf 1: Inlace v Číně v letech 2016–2020 (v %)	20
Graf 2: Vývoj inflace v letech 1918–2016 (v %)	31
Graf 3: Světový vývoz zboží podle regionů a vybraných ekonomik	46
Graf 4: Světový dovoz zboží podle regionů a vybraných ekonomik	48
Graf 5: Vývoj dovozu a vývozu ve světě v roce 1973, 1983, 1993, 2003 a 2020	49
Graf 6: Porovnání vývoje bilance zahraničního obchodu	53
Graf 7: Vývoj českého vývozu od září 2019 do dubna 2021	54
Graf 8: Vývoj českého dovozu od září 2019 do dubna 2021	55
Graf 9: Vývoj čínského vývozu od ledna 2019 do prosince 2020	56
Graf 10: Vývoj čínského dovozu od ledna 2019 do prosince 2020	57
Graf 11: Dovoz a vývoz mezi EU a Čínou od ledna 2019 do prosince 2020 (v mil. EUR)	58

16 Přílohy

Tabulka 9: Srovnání HDP deseti čínských měst s HDP vybraných zemí

Čínské město	HDP (2015, PPP) v mld. USD	Srovnatelná země
Šanghaj	810	Filipíny
Peking	664	Spojené arabské emiráty
Kanton	524	Švýcarsko
Šen – čen	491	Švédsko
Tchien–ťin	478	Rumunsko
Suzhou	440	Rakousko
Čchung–čching	425	Chile
Hongong	414	Peru
Wu–chan	324	Izrael
Čcheng–tu	306	Norsko

Zdroj: Roklen24, 2017

Tabulka 10: Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 1991 až 2021

Rok	Obyvatel- stvo celkem	Náboženská příslušnost						
		věřící, hlásící se k církvi, ná- boženské společnost i nebo směru ¹⁾	z toho			věřící, ne- hlásící se k církvi, ná- boženské společnost i	bez ná- boženské víry	neuveдено
			Církev římskoka- tolická	Církev českoslo- venská husitská	Českobra- trská církev evange- lická			
1991	10 302 215	4 523 734	4 021 385	178 036	203 996	.	4 112 864	1 665 617
2001	10 230 060	3 288 088	2 740 780	99 103	117 212	.	6 039 991	901 981
2011	10 436 560	1 463 584	1 082 463	39 229	51 858	705 368	3 604 095	4 662 455
2021	10 524 167	1 374 285	741 019	23 610	32 577	960 201	5 027 141	3 162 540

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2021

Tabulka 11: Silniční nákladní doprava – přeprava zboží dle komodit (v tis. tun)

Komoditní struktura silniční dopravy	Vnitrostátní					Mezinárodní				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem	382 009	417 972	445 324	603 698	414 830	49 880	41 460	33 911	36 174	44 873
Produkty zemědělství, myslivosti a lesnictví; ryby a jiné produkty rybolovu	43 157	44 007	43 147	48 822	46 895	6 253	4 836	4 366	3 747	5 745
Černé a hnědé uhlí (lignit); ropa a zemní plyn	4 301	5 921	5 569	4 789	3 424	173	256	306	43	155
Rudy kovů a produkty těžby a úpravy jiných nerostných surovin; rašelina; uran a thorium	151 091	157 606	173 739	191 226	156 725	1 910	1 919	1 742	877	1 372
Potravinářské výrobky, nápoje a tabák	29 187	30 516	32 053	33 216	36 700	5 069	3 537	3 198	2 653	5 088
Textilie a textilní výrobky; usně a výrobky z usně	967	1 271	1 192	1 202	1 573	725	751	499	196	877
Dřevo a dřevěné a korkové výrobky (kromě nábytku); proutěné a slaměné výrobky; buničina, papír a výrobky z papíru; tiskařské výrobky a nahraná média	8 252	9 163	9 120	8 822	7 422	4 286	3 430	2 879	1 992	3 587
Koks a rafinované ropné produkty	8 643	8 247	5 334	8 224	12 369	1 216	673	855	898	304
Chemické látky, přípravky, výrobky a umělá vlákna; pryžové a plastové výrobky; jaderné palivo	7 009	9 498	8 395	6 616	6 135	2 829	2 921	2 223	1 693	2 470
Jiné nekovové anorganické produkty	38 264	46 482	49 829	53 913	44 023	3 356	2 712	2 039	2 080	2 499
Obecné kovy; kovové konstrukce a kovářské výrobky, kromě str	17 018	22 559	23 382	21 528	14 077	6 701	5 452	4 480	3 551	5 429
Stroje a zařízení jinde neuvedené; kancelářské stroje a počítače; elektrické stroje a zařízení jinde neuvedené	7 028	8 812	8 338	9 784	7 844	2 439	2 000	1 605	1 500	2 448
Dopravní prostředky a zařízení	11 246	18 248	18 562	18 482	10 212	4 931	4 211	2 896	3 585	4 725
Nábytek; jiné průmyslové výrobky jinde neuvedené	944	743	1 056	1 965	969	657	657	465	394	640
Druhotné suroviny; komunální a jiné odpady	24 455	27 443	34 845	36 570	28 915	1 267	1 095	634	773	556
Zásilky, balíky	4 796	4 401	6 547	7 379	9 794	762	1 031	728	267	1 056
Zařízení a materiál používaný při přepravě věcí	9 470	10 255	10 193	9 017	7 313	2 227	1 975	1 597	1 590	2 265
Věci přepravované v rámci stěhování domácností a kanceláří; zavazadla přepravovaná odděleně od cestujících; motorová vozidla přepravovaná za účelem opravy	66	121	200	132	11	40	68	19	9	13
Skupinové věci: kombinace druhů věcí, které se přepravují společně	7 238	9 122	9 384	7 746	13 151	1 887	3 015	2 513	1 981	4 127
Neidentifikovatelné věci: věci, které z jakéhokoliv důvodu nelze identifikovat, a proto nemohou být zařazeny do skupin 01 – 16	8 878	3 556	4 439	5 408	7 278	3 151	920	866	1 428	1 516

Zdroj: ČSÚ, 2021

Tabulka 12: Komoditní struktura vývozu z ČR do Číny od 2016 do 2020 (v mil. Kč)

	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem	35 784	41 499	43 212	44 179	44 013
A Produkty zemědělství, lesnictví a rybářství	313	458	718	3 461	3 004
01 Produkty zemědělství a myslivosti	213	307	281	315	332
02 Produkty lesnictví a těžby dřeva	100	151	436	3 146	2 672
03 Ryby a jiné produkty rybolovu		0	0	-	0
B Těžba a dobývání	4	5	7	10	7
07 Rudy	0	0	0	0	
08 Ostatní produkty těžby a dobývání ner. surovin	4	5	7	10	7
C Výrobky zpracovatelského průmyslu	35 078	40 460	41 991	40 346	40 732
10 Potravinářské výrobky	537	805	1 051	1 103	812
11 Nápoje	96	63	65	78	93
12 Tabákové výrobky		0	-	-	-
13 Textilie	236	268	282	208	208
14 Oděvy	14	14	14	12	20
15 Usně a související výrobky	176	147	187	435	151
16 Dřevo a dřevěné výrobky	77	197	192	138	218
17 Papír a výrobky z papíru	1 633	2 601	3 490	3 667	2 722
18 Výrobky pro tisk a nahrávání	1		1	-	0
19 Koks a rafinované ropné produkty	129	227	328	404	101
20 Chemické látky a chemické přípravky	1 400	1 675	1 434	1 490	1 522
21 Základní farmaceutické výrobky	152	230	328	403	266
22 Pryžové a plastové výrobky	2 284	2 895	2 486	2 247	2 521
23 Ostatní nekovové minerální výrobky	492	750	712	843	781
24 Základní kovy	283	403	251	374	942
25 Kovodělné výrobky	1 769	1 579	1 678	1 752	1 560
26 Počítače, elektronické a optické přístroje	4 820	5 751	7 543	7 783	7 251
27 Elektrická zařízení	4 577	5 234	5 348	5 319	6 291
28 Stroje a zařízení	7 694	9 214	10 231	8 460	9 770
29 Motorová vozidla	6 873	6 404	4 102	3 296	2 922
30 Ostatní dopravní prostředky	578	985	1 098	992	1 101
31 Nábytek	203	237	261	286	278
32 Ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	1 054	783	910	1 056	1 203
E Produkty související s vodou a odpady	317	505	396	295	251
38 Produkty související s odpadem	317	505	396	295	251
J Informační a komunikační produkty	63	61	97	60	18
58 Produkty vydavatelství	54	32	45	43	10
59 Filmy, videozáznamy a zvukové nahrávky	9	29	52	16	8
R Kulturní, zábavní a rekreační produkty	9	11	5	6	0
90 Tvůrčí, umělecké a zábavní produkty	3	4	3	5	0
91 Produkty pro kulturní zařízení	6	7	2	1	0

Zdroj: vlastní zpracování, Data: ČSÚ, 2021

Tabulka 13: Komoditní struktura dovozu z Číny do ČR od 2016 do 2020 (v mil. Kč)

	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem	315 033	329 584	368 247	387 561	411 898
A Produkty zemědělství, lesnictví a rybnářství	548	538	499	511	535
01 Produkty zemědělství a myslivosti	537	520	487	495	521
02 Produkty lesnictví a těžby dřeva	7	14	10	11	10
03 Ryby a jiné produkty rybolovu	4	4	2	5	4
B Těžba a dobývání	215	188	256	229	188
07 Rudy	27	30	32	40	25
08 Ostatní produkty těžby a dobývání ner. surovin	188	152	224	189	163
C Výrobky zpracovatelského průmyslu	313 109	328 101	366 492	386 289	410 724
10 Potravinářské výrobky	2 319	2 318	2 239	2 803	2 868
11 Nápoje	44	34	38	40	40
12 Tabákové výrobky	21	28	49	55	47
13 Textilie	4 574	4 963	5 182	5 251	14 826
14 Oděvy	13 562	16 089	17 156	17 791	17 243
15 Usně a související výrobky	7 715	8 529	8 981	10 340	8 992
16 Dřevo a dřevěné výrobky	678	839	827	939	863
17 Papír a výrobky z papíru	999	968	1 131	1 526	1 547
18 Výrobky pro tisk a nahrávání	52	38	21	25	20
19 Koks a rafinované ropné produkty	10	61	54	70	61
20 Chemické látky a chemické přípravky	6 117	6 431	6 502	7 044	7 415
21 Základní farmaceutické výrobky	1 550	1 426	1 668	1 793	2 506
22 Pryžové a plastové výrobky	9 471	10 450	10 762	11 724	15 291
23 Ostatní nekovové minerální výrobky	2 508	2 668	2 846	3 242	3 758
24 Základní kovy	4 790	4 819	6 000	5 912	4 620
25 Kovodělné výrobky	14 195	14 734	16 706	17 908	18 420
26 Počítače, elektronické a optické přístroje	160 435	163 327	187 483	190 374	197 167
27 Elektrická zařízení	37 970	40 704	44 232	48 714	54 790
28 Stroje a zařízení	22 115	23 250	25 692	27 498	28 450
29 Motorová vozidla	5 353	7 093	8 451	9 999	7 913
30 Ostatní dopravní prostředky	2 318	2 726	3 168	4 250	3 454
31 Nábytek	3 093	3 152	3 206	3 719	4 056
32 Ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	13 218	13 455	14 101	15 271	16 376
E Produkty související s vodou a odpady	11	90	280	9	1
38 Produkty související s odpadem	11	90	280	9	1
J Informační a komunikační produkty	1 142	654	711	517	444
58 Produkty vydavatelství	1 100	326	347	398	302
59 Filmy, videozáznamy a zvukové nahrávky	41	328	364	120	141
R Kulturní, zábavní a rekreační produkty	6	13	7	6	5
90 Tvůrčí, umělecké a zábavní produkty	5	12	6	5	4
91 Produkty pro kulturní zařízení	1	1	1	1	0

Zdroj: vlastní zpracování, Data: ČSÚ, 2021